

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ BELTUR A.Ş.- BÜYÜK
İSTANBUL EĞİTİM TURİZM VE
SAĞLIK YATIRIMLARI İŞLETME VE
TİCARET ANONİM ŞİRKETİ**

2015 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2016

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	2
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	2
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	2
5.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	4
6.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	5
7.	EKLER.....	57

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

BELTUR Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırım İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi, 25.07.1996 tarihinde 11.000.000 TL sermaye ile kurulmuştur. Ana Sözleşmesi 2012 yılında tadil edilen haliyle Şirketin; restoran, kafeterya, çay bahçesi, pastane işletmeciliğinden, otel ve tatil köyü inşa etme ve işletmeye, turizm acenteciliğinden araç kiralama işlemi yapma ve yaptırmaya, hastane ve laboratuvar inşaatından işletmeye kadar çok geniş bir faaliyet alanı bulunmaktadır

Şirketin inceleme döneminde çalıştırdığı personel 1421 kişidir. Kurumun geçen yıllardan devreden mali zararı 1.957.191,04 TL'dir. Kurumun gelir tablosunda yer alan 2015 yılı net ticari kârı 3.245.989,50,00 TL' dir.

Şirket 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca münferit ve konsolide finansal tabloları düzenlerken Türkiye Muhasebe Standartlarını uygulamakta ve muhasebe kayıtları üzerinden 3'er aylık periyotlar halinde Bilanço ve Gelir Tablosu hazırlamaktadır. Şirket, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre muhasebe kayıtlarını tutmaktadır. Muhasebe işlemleri bilgisayar ortamında ve bu amaçla üretilmiş muhasebe programları vasıtasıyla yürütülmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar' ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Bilanço,
- Gelir Tablosu,
- Yevmiye Defteri
- Envanter Defteri,
- Geçici ve Kesin Mizan,

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler;

uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

İstanbul Büyükşehir Belediyesi BELTUR Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırım İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi'nin 2015 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMEYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Şirkette Çalışan Bazı Personelin Mevzuata Aykırı Olarak Yıllık Ücretli İzin Almak Suretiyle Askerlik Görevini Yerine Getirmesi

Şirkette çalışan personel dosyalarının incelenmesinde; Şirkette çalışan bazı personelin yıllık ücretli izin almak suretiyle askerlik hizmeti için görevinden ayrıldığı ancak bu dönemde kendisine ücret ödemesi yapıldığı gibi sosyal güvenlik kesintilerinin de ödenmeye devam bulunduğu tespit edilmiştir.

4857 sayılı yeni İş Kanunu'nun "Askerlik ve Kanundan Doğan Çalışma" başlıklı 31'inci maddesi 1475 sayılı eski İş Kanunu ile hemen hemen aynı içeriktedir. Var olan fark, işe girmek isteyen işçinin işe alınmaması halinde tazminat ödenmesidir.

Gerek 4857 sayılı yeni İş Kanunu'nun 31'inci maddesi ve gereke 1475 Sayılı eski İş Kanununun 14'üncü maddesine göre; zorunlu askerlik hizmeti hizmet akdini sona erdiren bir durum olarak düzenlenmiştir. Buna göre belirli bir işveren emrinde en az bir yıldan beri hizmet akdi ile çalışan erkek işçilerde, muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla iş akitlerini feshedenlere, kıdem tazminatı ödenir. Kanunda yer almamakla birlikte işçi kıdem tazminatını almayı istemez işverende bu durumu kabul ederse iş akdi askıya alınabilir ve askerlik dönüşü aynı işyerinde işe başlanabilir.

Yeni İş Kanunu askerlik dönüşü işe başlama konusunda 1475 sayılı Kanundan farklı olarak şu hükmü getirmiştir: "*Herhangi bir askeri ve kanuni ödev dolayısıyla işinden ayrılan işçiler bu ödevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek istedikleri takdirde işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmese, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye üç aylık ücret tutarında tazminat öder.*"

Askerlik hizmeti dolayısıyla hizmet altına alınan kişiler bu süre içinde 1111 sayılı Askerlik Kanununa tabi olduklarından bu sürelerin ücretli izin ya da aylıksız izin ile geçirilmesi mümkün değildir. Ücretli yıllık izin işçinin hizmet akdinin devam etmesi durumunda geçerli olan bir haktır. Askerlik süresi için çalışılan iş yeri ile bağlantı kesilmesi

zorunlu olduğu için bu sürenin ücretli ya da ücretsiz izin ile geçirilmesi mümkün değildir. İzin vermeye yetkili makam bu süre içinde askerlik hizmetinin yapıldığı birimdir. Yıllık ücretli izin sadece askere alınma tarihine kadar verilebilir. Bu süre için ücretli yıllık izin veren kuruluşlar Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) primlerini yatırdıkları ve bu dönemde ücret ödedikleri için yasaya aykırı davranmış olmaktadırlar. SSK (4/A) kapsamında çalışan sigortalı, askere gitmek için iş yerinden ayrıldığında sigortası sona ermektedir. İşveren askerdeki sigortalının SGK bildirimini yapamaz onun adına prim yatıramaz. Yatırılması halinde bu bildirim askerlik süresinde yapıldığının tespiti halinde yapılan bildirimler SGK tarafından iptal edilir. Ancak Kanun, vatani görevini yapan sigortalılara pozitif ayrımcılık yaparak fiilen yapılan askerlik sürelerinin borçlanılabileceğini düzenlemiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; “*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*” hükmü bulunmaktadır. Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü bulunmaktadır (Mad.365-375; Mad.623-626).

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 77'nci maddesine göre; *haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.*

Bu şekilde askerlik hizmetini hizmet akdini feshetmeden ya da askıya almadan yıllık ücretli izin yoluyla yerine getirilmesi Borçlar Kanunu'nun sebepsiz zenginleşme ile ilgili hükümleri ile Ticaret Kanunu ve İş Kanunu'nun belirtilen hükümlerine aykırılık teşkil ettiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "İlgili personellere ait işlemler düzeltilmiş olup evrakları özlük dosyalarına eklenmiştir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, bulguda belirtilen hususla ilgili gerekli işlemlerin yapıldığı ve durumun düzeltildiği belirtilmiştir. Gerekli işlemlerin yapıp yapılmadığının incelemesi amacıyla konunun takip eden denetim dönemlerinde izlenmesine devam edilecektir.

BULGU 2: Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin Şirketle İlgisi Olmayan Yurtdışı Görevi İçin Ödeme Yapılması

Şirket Yönetim Kurulu üyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sit Alanları Daire Başkanının "Dünya Miras Şehirleri Teşkilatı XIII Dünya Kongresi AREQUUIPA 2015" etkinliği kapsamında 02.10.2015 tarihleri arasında Peru'nun Cuzco şehrine İstanbul Büyükşehir Belediyesi heyeti ile birlikte yapacağı seyahati için BELTUR A.Ş. Yönetim Kurulu tarafından 22.10.2015 tarihinde karar alındığı ve Yönetim Kurulu Başkanının onayı ile Business Class uçak bileti ile birlikte V.I.P. araç kiralaması yapıldığı tespit edilmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı Dış İlişkiler Müdürlüğü tarafından Başkanlık Makamına yazılan 30.10.2015 tarihli yazıyla; "Dünya Miras Şehirleri ve Dirençli Şehirler Temalı Dünya Miras Şehirleri 13. Dünya Kongresi"ne katılım sağlanması ve Dünya miras listesinde bulunan Machu Picchu Dünya Miras Alanını ziyaret etmek üzere, Başkan Danışmanı, Meclis Üyesi, Sit Alanları Alan Başkanı, Sit Alanları Alan Başkanlığında görevli Daire Başkanı, Kültürel Miras Koruma Müdür Yardımcısı ve Kültürel Etkinlikler Müdürlüğünde görevli bir memurun görevlendirilmesi istenmiş ve adı geçenlerin yol ve harcırah masraflarının 6245 sayılı Harcırah Kanunu mucibince Belediye tarafından karşılanması Belediye Başkanınca da onaylanmıştır.

6245 sayılı Harcırah Kanunu'nda; personel kanunları hükümlerine göre aylık alan kimselere fiilen almakta oldukları aylık derecesi dikkate alınmak suretiyle bu Kanuna göre geçici görev kapsamında yurt dışında yol masrafı(tren, vapur veya uçak bilet bedeli), yevmiye ile bagaj ve ikametgah veya vazife mahalli ile istasyon, iskele veya durak arasındaki taşıt ve hamal ücretinin ödenebileceği, uçakla yapılacak seyahatlerde Kanun'da unvanları da sayılanlar dışında turist sınıfı üzerinden yol gideri ödeneceği, yurtdışında verilecek gündeliklerin gidilecek ülkeye, memur ve hizmetlilerin aylık veya ücret tutarları ile görevin mahiyetine göre, mali yıl itibariyle ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tayin olunacağı ve nihayet harcırahın hizmetin taallük ettiği (ilgili bulunduğu) kurum bütçesinden ödeneceği belirlenmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesice adı geçen heyetin harcırah ödemesi ile ilgili düzenlenen belgeler ile BELTUR A.Ş. tarafından Sit Alanları Alan Başkanlığında görevli Daire Başkanı adına düzenlenen ve ödemesi yapılan evrakların birlikte incelenmesinde; Büyükşehir Belediyesinden giden tüm heyet üyeleri için (bu arada Daire Başkanı için de) 08.12.2015 tarih ve YE03-498 Fiş Nolu Ödeme Emri Belgesi ile 18.106,47 TL gündelik ilgili kişilere ve 74.510,00 TL uçak gideri ise organizatör firmaya (Hena) ödenmiştir.

22.10.2012 tarihli BELTUR A.Ş. tarafından düzenlenen ve Yönetim Kurulu Başkanlığına yazılan yazıda; Şirket Yönetim Kurulu Üyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sit Alanları Daire Başkanı'nın "Dünya Miras Şehirleri Teşkilatı XIII Dünya Kongresi AREQUUIPA 2015" etkinliği kapsamında 02.10.2015 tarihleri arasında Peru'nun Cuzco şehrine gitmesine ve bu seyahat için gerçek gider usulünün uygulanmasına karar verilmiş aynı tarihli Yönetim Kurulu Başkanı onayı ile de adı geçen Daire Başkanı'nın İstanbul Büyükşehir Belediyesi heyeti ile birlikte yapacağı seyahati için Business Class uçak gideri ve V.I.P. araç kiralaması yapılması kabul edilmiştir.

Şirketin Seyahat Yönetmeliğinde hangi usule göre harcırah ödeneceğinin yönetim kurulu kararında belirtileceği, yurtdışı seyahatlerle ilgili olarak; gerçek gider usulü çerçevesinde yol, haberleşme, yemek ve konaklama giderlerinin belge sunmak kaydıyla Şirket tarafından karşılanacağı, uçak seyahatlerinde ekonomik mevkide seyahat edilmesinin esas olduğu, farklı bir durum gerektiren hallerde Yönetim Kurulu Başkanının onayının alınacağı belirtilmiştir.

BELTUR A.Ş. tarafından düzenlenen 14.11.2015 tarih ve 3251 Fiş Nolu belge ile eklerinin incelenmesinde; Büyükşehir Belediyesinin uçak biletlerinin aldığı organizatör Hena firmasına uçak bileti, tercüman ücreti (11.658,00 TL) dahil toplam 35.751,00 TL ödeme yapılmıştır. Ancak bu ödeme yapılırken ilgili firmanın nasıl seçildiği konusunda herhangi bir belge düzenlenmemiş ihale de yapılmamıştır. Oysa 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda, idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Büyükşehir Belediyesince düzenlenen harcırah evrakları ile BELTUR A.Ş. tarafından ödenen evraklar ile seyahat acentasından alınan fatura ayrıntılarının birlikte değerlendirilmesi sonucunda; İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından görevlendirilen 5 kişiden oluşan heyet üyelerinin tümü için onayda yer almamasına ve ödenmesi mümkün olmamasına rağmen Business Class uçak bileti gideri ile lüks otel, business araç transfer, tercümanlık ücreti dahil kişi başı 35.751,00 TL üzerinden yurtdışı seyahat ücretinin komisyon da hesaplanmak suretiyle firmaya ödendiği ve bu bedelin seyahate katılan diğer kişilerin yönetim kurulu üyesi oldukları ilgili belediye şirketlerinden karşılandığı ve bu arada BELTUR A.Ş.'de Yönetim Kurulu üyesi olan kişi hakkında Yönetim Kurulu kararı alınarak hissesine düşen tutarın BELTUR A.Ş. tarafından ödendiği, toplamda business bilet ile ekonomik bilet arasındaki farkın ise Büyükşehir Belediyesi tarafından firmaya fatura karşılığı ödendiği, yurtdışı gündeliklerin ise yine Belediye tarafından kişilere ayrıca verildiği anlaşılmıştır.

Harcırah verilmesini gerektiren seyahat İstanbul Büyükşehir Belediyesini ilgilendiren bir hizmet olmasından dolayı görevli kişiler ile görev nedeni belirtilen görev yazısı Belediye Başkanınca onaylanarak adı geçenlerin yol ve harcırah masraflarının 6245 sayılı Harcırah Kanunu mucibince Belediye tarafından karşılanacağı belirtilmiştir. 6245 sayılı Kanuna göre bu kişilerin hak ettikleri gündelik ve seyahat masrafları kendilerine belediyece ödenmiştir. 6245 sayılı Kanun gereği harcırah, hizmetin taallük ettiği (ilgili bulunduğu) idare tarafından yani Büyükşehir Belediyesi tarafından zaten ödenmiştir. Buna rağmen BELTUR A.Ş. tarafından Yönetim Kurulu Üyesi Daire Başkanı'nın Şirketle ilgili olmayan ve Büyükşehir Belediyesindeki görevini ilgilendiren bir husus nedeni ile görevlendirildiği bir gezi için Yönetim Kurulu Kararı ve Yönetim Kurulu Başkanı onayı alınarak Business Class seyahat etmesi, gezi boyunca tercümanlık hizmetinden faydalanması, 5 yıldızlı otelde konaklaması ve business araçla transfer edilmesi hizmetlerinden faydalandırılmıştır. Şirket personelinin ancak

Şirketin ana faaliyet konularıyla ilgili bir hizmet dolayısıyla görevlendirilmesi ve Şirket Seyahat Yönetmeliği'ne göre ödeme yapılması mümkün bulunmaktadır.

BELTUR A.Ş.'nin %99 hissesi Büyükşehir Belediyesine aittir. Bir kamu şirketi vasfını taşıyan ve bu nedenle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi bulunan ancak ticari bir yapı arz etmesi nedeniyle de şirketler hukukuna ve Türk Ticaret Kanunu'na tabi olan Şirket kaynaklarının Şirketin görev alanını ilgilendiren konularda, iyi niyet kurallarına, ticari hayatın gereklerine, basiretli tüccar gibi hareket etme sorumluluğuna ve daha da önemlisi temsil ettiği kamunun (Büyükşehir Belediyesinin) menfaatleri dikkate alınarak kullanılması, Belediye Bütçesinden karşılanamayan bir giderin Şirket bütçesinden karşılanması niyet ve sonucunu doğuran karar ve uygulamalardan kaçınılması gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle de yükümlü bulunmaktadırlar (Mad.365-375; Mad.623-626).

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 77'nci maddesine göre; *haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür*

Büyükşehir Belediyesi tarafından belediyeyi ilgilendiren bir hizmet dolayısıyla görevlendirilen ve kendisine 6245 sayılı Harcırah Kanunu'na göre uçak giderleri ile

yevmiyesi ödenen bir kişi için BELTUR A.Ş. tarafından Şirketle ilgisi olmayan bir hizmet karşılığında sadece bu kişinin Yönetim Kurulu Üyesi olması ve Şirketten harcama yapma kolaylığı kulanılmak suretiyle Şirket bütçesinden 35.751,00 TL seyahat gideri ödenmesi mümkün olmadığı gibi yukarıdaki Ticaret Kanunu hükümlerine de aykırılık teşkil ettiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Yönetim Kurulu Üyesinden ilgili tutar tahsil edilecektir." denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, bulguda belirtilen hususla ilgili gerekli ödemenin tahsil edileceği belirtilmiştir. Gerekli işlemlerin yapıp yapılmadığının incelemesi amacıyla konunun takip eden denetim dönemlerinde izlenmesine devam edilecektir.

BULGU 3: Yönetim Kurulu Üyeleri, Genel Müdür ve Yardımcıları ve Koordinatör, Müdür, Şef Olarak Çalışan Personel İle Bunların Aile Efradına Tamamlayıcı Sağlık Sigortası Yaptırılması

Şirkette görev yapan şef, müdür, koordinatör, genel müdür ve genel müdür yardımcıları ile diğer kamu kurumlarında (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, (İSKİ) İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, (İETT) İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü) çalışan ve bu nedenle atanan yönetim kurulu üyeleri ile bunların aile bireyleri için tamamlayıcı sağlık sigortası yaptırılarak poliçe bedellerinin Şirket bütçesinden karşılandığı tespit edilmiştir.

"2015 Yılı Tamamlayıcı Sağlık Sigortası Hizmeti" işine ait BELTUR A.Ş. ile Axa Sigorta A.Ş. arasında imzalanan sözleşme kapsamında 43 çalışan personel 40 eş ve 71 çocuk için olmak üzere toplam 154 personel için toplam 71.610,00 TL+KDV prim ödemesinin kararlaştırıldığı görülmüştür. Yıl içinde bu işle ilgili olarak iş artışı yapılarak sayı artmış ve ihale bedeli 76.622,7 TL + KDV olarak gerçekleşmiştir.

Tamamlayıcı sağlık sigortası yaptırılan tüm personel ile bunların aile efradının tamamı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60'ıncı maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısıdır ve kendileri için Sosyal Güvenlik Kurumuna genel sağlık sigorta primi ödemesinde bulunmaktadır. Dolayısıyla bu kişiler ve aileleri için özel sağlık sigortası yaptırılması, ilgiler için mükerrer sağlık sigortası uygulaması anlamı

taşımaktadır.

Tablo 5: 2015 Yılı BELTUR Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret A.Ş. Tamamlayıcı Sağlık Sigortası Kapsamında Olanlar

Genel Müdür	1
Genel Md.Yrd.	2
Müdür	6
Koordinatör	5
Şef	17
Yönetim Kurulu Üyesi	13
Özel Kalem	1
Aile	125
Toplam	170

Profesyonel anonim şirketlerde üst düzey yöneticiler için özel sağlık sigortası ya da tamamlayıcı sağlık sigortası yapılabilen ve özel sektör mantığı gereği bir teşvik unsuru olabilmektedir. Bu durumda bile üst düzey yönetici vasfını haiz personel genel müdür, genel müdür yardımcıları ve yönetim kurulu üyeleri ile sınırlandırılmakta müdür, danışman, şef gibi personele bu sigorta yapılmadığı gibi aile fertleri de dikkate alınmamaktadır. Aile fertleri konusunda sadece indirimli şekilde ücreti kendileri tarafından ödenmek suretiyle sigorta yapılabilmektedir.

Belediye şirketlerinde bu durumun ortaya çıkmasına, sermayenin asıl sahibi olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İ.B.B.) tarafından şirketlere yönetim kurulu üyesi olarak atanan personelin büyük bir kısmının daire başkanı, müdür ya da müdür yardımcısı düzeyinde olmasının neden olduğu görülmektedir. BELTUR A.Ş.'de bulunan 14 yönetim kurulu üyesinin 10 tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesinde, 4 tanesi de İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı genel müdürlüklerde daire başkanı, müdür ya da müdür yardımcısı kadrosunda, bulunan görevlilerdir. Bu durumun tamamlayıcı sağlık sigortası yapılırken şef ve üstü çalışan personelin dikkate alınmasını zorunlu kıldığı düşünülmektedir.

14/2/2011 tarih ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*" hükmü bulunmaktadır.

Bu hüküm, tacirin öngörülü, konusunu bilen, hukuki ve fiili durumları kavrayabilen ve akıllı bir şahıs olması gereğini belirtmektedir. Basiretli iş adamı kavramı iyi niyeti de içine almakla birlikte, iyi niyetten de öte tedbirli bir hareketi, vasat bir şahıstan daha fazla özen gösterme gereğini, ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini iyi bilmeyi ve gelecekteki şartları tahmini de ifade etmektedir.

Tüm bu nedenlerle sermayesinin %50'sinden fazlası İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait bir kamu şirketi durumunda olan BELTUR A.Ş.'de çalışan şef ve üstü personel yanında aile fertlerinin de içine alacak şekilde tamamlayıcı sağlık sigortası yaptırılması profesyonel yönetim anlayışı ile Ticaret Kanunu'nun basiretli bir tüccar gibi hareket edilmesi hükmüne uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "BELTUR A.Ş kendi sektöründe Türkiye'nin önde gelen kuruluşlarından birisidir. Bu nedenle şirketimiz prestijine uygun sistemler kurmaktadır. Toplam kalite sisteminin en temel ilkelerinden biri de çalışan memnuniyetidir. Çalışan memnuniyetinin temel araçlarından biride sağlıktır. Çalışan memnuniyetini yüksek tutmak için aşağıda açıklanan yasa değişikliğine uygun olarak bu uygulamayı yapmıştır.

Özel sağlık sigortası yaptırılmasını teşvik amacıyla 13/6/2012 tarihli ve 6327 sayılı Kanun'un 28 inci maddesi ile değiştirilen Gelir Vergisi Kanunu'nun 89 ncu maddesinin birinci fıkrasının birinci bendinde aşağıda yer alan düzenleme yapılmıştır:

Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıdaki indirimler yapılabilir:

(Değişik: 13/6/2012-6327/8 md.) Beyan edilen gelirin %15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla (Bu şartın tespitinde işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ile 63 üncü maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ve bu bent kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı birlikte dikkate alınır.) mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri (Sigortanın Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması, prim tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması ve ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının

hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunması şartıyla, eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim kendi gelirlerinden indirilir.).

Şirketimiz, 13/6/2012 tarihli ve 6327 sayılı Kanun'un 28 inci maddesi ile değiştirilen Gelir Vergisi Kanunu'nun 89 ncu maddesinin birinci fıkrasının birinci bendini de uygun olarak, yönetim kurulu üyeleri ile Toplu İş Sözleşmesi kapsamı dışında kalan yönetici personelin, motivasyonlarını artırarak çalışmalarında Şirketin menfaatine olacak şekilde daha etkin ve verimli olmalarını sağlamak, zaman yönetimini hızlı ve şirketimiz faaliyetleri lehine ayarlayabilmelerine imkan sağlamak amacıyla ve değişen sağlık ihtiyaçları da dikkate alınarak özel sağlık sigortası hizmeti satın alınmasına karar verilmiştir. Devlet de özel sağlık sigortası yaptırılmasını teşvik amacıyla mevzuatta düzenlemeler yapmıştır." denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, özel sağlık sigortasının Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesine göre indirimden yararlanmak ve yönetici personelin motivasyonunu artırarak daha iyi bir zaman yönetimi sağlamak amacıyla yaptırıldığı belirtilmektedir.

Bulguda da belirtildiği üzere tamamlayıcı özel sağlık sigortası, Şirkette görev yapan şef, müdür, koordinatör, genel müdür ve genel müdür yardımcıları ile diğer kamu kurumlarında çalışıp da yönetim kurulu üyesi olarak atanan kişiler ile bunların aile bireyleri için yaptırılmıştır. Sigorta yapılan toplam personel sayısı 170 iken aile mensubu sayısı 125 kişidir. Görüldüğü üzere özel sağlık sigortası bir nevi aile personeli için yapılmaktadır. Oysa özel sigorta yapılan personelin tümü kamu personelidir ve devlet tarafından sağlanan sağlık güvenceleri bulunmaktadır.

Profesyonel anonim şirketlerde üst düzey yöneticiler için özel sağlık sigortası ya da tamamlayıcı sağlık sigortası yapılabilen ve özel sektör mantığı gereği bir teşvik unsuru olabilmektedir. Bu durumda bile üst düzey yönetici vasfını haiz personel genel müdür, genel müdür yardımcıları ve yönetim kurulu üyeleri ile sınırlandırılmakta müdür, danışman, şef gibi personele bu sigorta yapılmadığı gibi aile fertleri de dikkate alınmamaktadır. Aile fertleri konusunda sadece indirimli şekilde ücreti kendileri tarafından ödenmek suretiyle sigorta yapılabilmektedir.

Belediye şirketlerinde bu durumun ortaya çıkmasına, sermayenin asıl sahibi olan Büyükşehir Belediyesi tarafından şirketlere yönetim kurulu üyesi olarak atanan personelin bir kısmının daire başkanı, müdür ya da müdür yardımcısı düzeyinde olmasının neden olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, sağlık sigortasının üst düzey yönetici vasfını haiz personelle (genel müdür, genel müdür yardımcıları ve yönetim kurulu üyelerinin kendileri) ile sınırlandırılmasının, müdür, danışman, şef gibi personel ile tüm aile fertlerinin ise dikkate alınmamasının, eğer isteniyorsa aile fertleri ile ilgili olarak sadece indirimli şekilde ücreti kendileri tarafından ödenmek suretiyle sigorta yaptırılmasının profesyonel şirket yönetimi anlayışına uygun düşeceği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Temizlik İhalesinde Engelli Temizlik Personeli Çalıştırılması Öngörülmesi Olmasına Rağmen Hakediş Ödemelerinde Bu Durumun Dikkate Alınmaması

Şirketin 2015 yılı Malzemeli Temizlik Hizmet Alımı İşi 1.598.625,00 TL bedelle Makro Temizlik Otom. Bilgi İşlem Org. San.ve Tic. Ltd. Şti. ne ihale edilmiştir.

İhale dosyası hazırlanırken 47 kişi temizlik personeli 4 kişi engelli temizlik personeli çalıştırılması öngörülmesi, birim fiyatlar da Kamu İhale Kurumu Fiyat Modülü kullanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan yaklaşık maliyet analizinde normal personel için (2014 yılı fiyatlarıyla) 2.244,21 TL fiyat öngörülmesi olmasına rağmen engelli temizlik personeli için ise 2.002,44 TL fiyat belirlenmiştir.

İlgili işin ihale dokümanları arasında yer alan Teknik Şartname'nin "İstihdam Edilecek İşçiler" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"İstekli, bu şartnamede adı geçen yerler; belirtilen usulde ve belirtilen şekilde temizliklerinin yapılabilmesi için 47 Temizlik ve 4 Engelli Temizlik Personeli olmak üzere toplam 51 personel çalıştıracaktır. (adı geçen yerlerde kaç işçinin çalışacağı İDARE'ce tespit edilerek YÜKLENİCİ 'ye bildirecektir)" denilmektedir.

Yine ihaleyi alan Makro Temizlik firmasının ihale komisyonuna verdiği teklifinde, aynen yaklaşık maliyet birim fiyat cetvelinde belirlendiği gibi engelli personel için 2.002,44

TL fiyat teklif edilmiştir. Bu şekilde firma normal engelli personel çalıştırmayı kabul etmiş bulunmaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun “Engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu” başlıklı 30’uncu maddesinde elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli personel çalıştırmakla yükümlü oldukları ve çalışma gücü kayıp oranı %40’dan fazla olan engelli sigortalı istihdam eden tüm özel sektör işverenlerinin, anılan fıkra da belirtilen şartların sağlanması kaydıyla, her bir engelli sigortalı için prime esas kazanç alt sınır üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren payının tamamı üzerinden teşvikten yararlanabilecekleri belirlenmiştir. İşçi çalıştırmayla ilgili oranların hesaplamasında yarım kadar olan kesirlerin tama dönüştürüleceği belirlenmiştir.

Yine aynı maddenin son fıkrasında bu maddeye aykırılık hallerinde 101’inci madde uyarınca ceza uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

“Engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğuna aykırılık” başlıklı 101’inci maddede; Bu Kanunun 30’uncu maddesindeki hükümlere aykırı olarak engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için binyediyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulamaz.” denilmektedir.

Firmaya ödenen hak ediş dosyaları üzerinde yapılan incelemede; yaklaşık maliyet cetveli, teknik şartname ve ihaleyi alan firma teklifinde 4 engelli personel çalıştırılması öngörülmüş olmasına karşın ilk 3 ay 3 kişi daha sonraki 2 ay 2 engelli personel çalıştırıldığı ve daha sonraki aylarda ise hiçbir engelli personelin çalıştırılmadığı görülmüştür. Bu durumun çalışmakta olan engelli personelin emekli olması dolayısıyla engelli kontenjanının boşaldığı ancak bu emekli olan engelli personelin normal personel olarak çalışmaya devam etmelerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Ülkemizde yaklaşık 1.6 milyon engelli bulunmaktadır. Devletin engellilere sahip çıkması anayasal bir zorunluluktur. Nüfusumuzda önemli bir yeri oluşturan özür lülerin, ekonomik ve sosyal yaşama katılmaları ancak istihdamlarının arttırılmasıyla mümkün olacaktır. Bu amaca yönelik olarak özür lü çalıştırılması ve özür lülerin sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamının Hazinece karşılanması öngörülmektedir.

İhale dokümanı, teknik şartname ve firma teklifinde bu işte 4 engelli personel çalıştırılacağı belirlenmiş olmasına rağmen daha az sayıda ve hiç engelli personel çalıştırılmaması hem ihale mevzuatına hem de İş Kanunu'nun 30 ve 101'inci maddelerine aykırılık teşkil ettiği gibi Şirketin katlandığı maliyeti dolayısıyla müteahhide ödenen bedeli de artıran bir unsurdur.

Kamu idaresi cevabında; "Emekli olarak çalışan personeller Özürlü belgelerine sahip olmakla birlikte emekli oldukları için SGK'ya SGDP üzerinden primleri verildiği için hak edişleri bu şekilde düzenlenmiştir. Yeni personel alımlarında bu konuya dikkat edilecektir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, söz konusu işte çalışan personelin özürlü belgesine sahip emekli personel olması nedeniyle hakedişlerin bu şekilde düzenlendiği ifade edilmektedir.

2015 yılı Malzemeli Temizlik Hizmet Alımı İşi'ne ait ihale dosyası hazırlanırken 47 kişi temizlik personeli 4 kişi engelli temizlik personeli çalıştırılması öngörülmüş, birim fiyatlar da Kamu İhale Kurumu Fiyat Modülü kullanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan yaklaşık maliyet analizinde normal personel için (2014 yılı fiyatlarıyla) 2.244,21 TL fiyat öngörülmüş olmasına rağmen engelli temizlik personeli için ise 2.002,44 TL fiyat belirlenmiştir.

Yine ihaleyi alan temizlik firmasının ihale komisyonuna verdiği teklifinde, aynen yaklaşık maliyet birim fiyat cetvelinde belirlendiği gibi engelli personel için 2.002,44 TL fiyat teklif edilmiştir. Bu şekilde firmanın normal engelli personel çalıştırmayı kabul etmiş olduğu görülmektedir. Burada dikkate alınan fiyatlar, emekli değil normal engelli personel dikkate alınarak hazırlanmış ve idareye verilmiş fiyatlardır.

İhale dokümanı, teknik şartname ve firma teklifinde bu işte 4 engelli personel çalıştırılacağı belirlenmiş olmasına rağmen daha az sayıda ve hiç engelli personel çalıştırılmaması hem ihale mevzuatına hem de İş Kanunu'nun 30 ve 101'inci maddelerine aykırılık teşkil ettiği gibi Şirketin katlandığı maliyeti dolayısıyla müteahhide ödenen bedeli de artıran bir unsurdur.

BULGU 5: Şirket Faaliyetlerini Yürüten Birimler Arasında İletişim ve Koordinasyonu Temin Edecek Bir Yapının Bulunmaması Nedeniyle Etkin Bir İç Kontrol Mekanizmasının Kurulamamış Olması

Şirket İstanbul genelinde kendisine kiraya verilen Hidiv Kasrı, Malta Köşkü, Çadır Köşkü, Pembe Köşk, Beyaz Köşk, Su Köşkü, Galata Kulesi, Sepetçiler Kasrı, Feshane, Paşalimanı, Küçük Çamlıca gibi tarihi mekânlar ile şehir hatları vapurları, metrobüs durakları ve sahillerde bulunan büfe ve kafeteryaları işletmektedir. Bunun yanında İstanbul genelinde Kamu Hastaneleri Kurumuna bağlı muhtelif hastanelerin kafeterya ve kantinlerini de ihale yoluyla işletmektedir.

Diğer taraftan Şirket, önemli bir projeye imza atarak 2010 yılından beri Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde eğitim gören engelli gençlerin meslek edinmelerini sağlayarak hayata kazandırmaya çalışmaktadır. Bu çerçevede yaşları 15 ile 20 arasında değişen aylık ortalama 60 öğrenci okulları süresince stajyer konumunda Şirkette bulundurulmakta, daha sonra okul bitiminde öğrenci velileri ve öğretmenleriyle yapılan görüşmeler sonucunda ilgili yılda mezun olan öğrencilerden ortalama 8-10 kişi Şirket bünyesinde çalışmaya devam ettirilmektedir. Ayrıca Şirkette öğrencilik süresinde staj yapan öğrencilerin daha sonra referans alarak değişik firmalarda işe başladıkları anlaşılmıştır. Bu şekilde topluma kazandırılan gençlerin ailelerinden çok olumlu geri dönüşler alınmış bu kişilerin özür oranlarının daha sonra düştüğü ifade edilmiştir. Bu sayede zihinsel engelleri dolayısıyla faal iş hayatından ve toplumdan uzak kalmış bu gençlerin toplum içine girmeleri sağlanmakta ve dahası meslek edinmelerinin önü açılmaktadır.

Proje kapsamında aşağıda adı yazılan kurumlarla işbirliği yapılmaktadır:

- Beykoz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
- Eyüp Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
- Kazım Beyaz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
- Ataşehir Lions Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
- Söhret Kurşunoğlu Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
- Yeşilköy Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
- Fatih Eram Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
- Ataşehir Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi

Şirketin kuruluşu eski tarihlere dayanmakla birlikte belediye şirketi olma vasfı nedeniyle sık sık yönetici kadroların değişime maruz kaldığı, şirket faaliyetlerini yürüten birimler arasında koordinasyon ve otomasyon eksikliği bulunduğu görülmektedir. Bu konuda genel müdürlüğün destekleriyle mali işler biriminin lokomotif rol üstlenmek üzere bir takım çabalarının olduğu gözlenmekle birlikte, özellikle bilişim sistemlerinin kullanılarak köşk ve kafeteryalardaki kasa, demirbaş ve tüketim malzemelerinin birbiri ile koordineli olarak takibinin yapılması önem arz etmektedir.

Şirketin işlettiği tarihi köşk ve sahil kafelerine malzeme temininde kullanacağı büyük ve sistemli bir lojistik merkezinin olmaması, depo olarak kullanılan yerlerin küçüklüğü ve çok uygun olmayan mekânlarda saklama yapılması nedeniyle az malzeme satın alınması maliyetleri artıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda özellikle büyük pay sahibi Büyükşehir Belediyesinin lojistik yeri konusunda yardımcı olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Şirketin personel alım politikası bulunmakla birlikte sektörün özelliği gereği özellikle vasıflı personel bulma konusunda sıkıntılar yaşandığı gözlenmektedir. 2014 ve 2015 yılları şirkette işe giren ve çıkan personel sayılarına bakıldığında, özellikle kafeterya işletmelerine işe giriş ve çıkış sayılarının oldukça fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum şirketin gereksiz dava ve mahkeme masrafları ile karşı karşıya kalmasına yol açmaktadır. 2015 yılı itibariyle derdest olan 270 adet davanın büyük oranda işten çıkarılan işçiler tarafından açıldığı anlaşılmaktadır.

Şirketin pazarlama ve reklam konusunda çabalarının olmasına rağmen bu durumun profesyonel bir yapı arz etmediği görülmektedir. Son 3 yıl içinde yapılan pazarlama ve reklam faaliyetlerinin incelenmesinde, Şirketin tarihi mekânları işletmesi nedeniyle pazarlamanın daha çok film şirketlerinin bu mekânları kullanma taleplerine cevap verilmesi şeklinde gerçekleştiği, bunun dışında satılan yiyeceklerle ilgili olarak satışların büyük bölümünün İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile diğer belediye şirketlerine yapıldığı, reklam faaliyetinin daha çok dergi ve gazetelere ilan verilmesi şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. Şirket yöneticilerinin çabaları ile Kamu Hastaneleri Kurumuna ait hastanelerin kafeteryalarının işletilmesi ile ilgili ihalelere girilerek İstanbul çapında kaliteli ve ucuz hizmet verilmeye çalışılmaktadır. Ancak tüm bu gayretler şirketin uzun yıllardan sonra 2015 yılında 3 milyon

kâr edebilmesini sağlamışsa da bütçe büyüklüğü dikkate alındığında bu kâr oranının düşük kaldığı söylenebilir.

Şirketin elinde bulunan tarihi ve turistik değeri olan mekânlar özellikle film, dizi ve reklam sektörü için önemli birer kaynak durumundadır. Yapılan incelemede çeşitli dizi ve filmler için Şirkete ait mekânların kullanıldığı görülmekle birlikte bu konudaki pazarlama çalışmalarının zayıf olduğu, fiyat standardının oluşturulmadığı görülmektedir. Büyükşehir Belediyesinin tarihi mekânlarını işleten Şirketin elindeki bu kıymetli mekânların değişik amaçlarla pazarlanması için daha çok çaba sarf etmesi gerekmektedir.

Daha çok basın yayın organlarına ilan verme şeklinde gerçekleşen reklam faaliyetlerinin daha etkin araçlarla geliştirilmesi konusunda fizibilite çalışmaları yapılmalıdır. Bu amaçla Büyükşehir Belediyesine ait billboardlar ile (İGDAŞ) İstanbul Gaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve (İSKİ) İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü faturalarının arka kısımları ya da diğer belediye mekânlarının akılcı kullanımı üzerinde düşünülebilecek hususlar arasında yer almaktadır.

Şirketin satın alma ve teknik faaliyetlerini yürüten birimlerde oturmuş bir yapının var olmadığı gözlenmektedir. Birimler tarafından satın alma müdürlüğüne gönderilen ihtiyaç talep formlarının şekil olarak ihtiyaca cevap verebilecek bir düzende olmasına rağmen, uygulamada formun ilgili kısımlarının tam olarak doldurulmadığı, satın alınması talep edilen malzemenin özellikle teknik malzemenin niteliklerinin ve sayısının tam olarak belirtilmediği, genel ifadeler kullanıldığı, talep tarihleri ile satın alma dosyalarında yer alan teklif ve fatura tarihlerinin eksik ya da uyumsuz olduğu, bazı alımlarda alım tarihinin daha önce ihtiyaç tarihinin daha sonraki bir tarih olarak yazıldığı, imza ve kısmında yer alan imzala sahiplerinin adı soyadı ve unvanlarının tam olarak yazılmadığı görülmüştür.

Yine özellikle teknik malzeme alımlarının çok karmaşık bir yapıya büründürüldüğü, takibinin sağlanamadığı, peyderpey alımlarda aynı talep formunun satın alma belgelerine eklendiği ancak düzenlenen fatura ile ihtiyaç belgesindeki hangi malzemelerin alındığı gösterilmediğinden dolayı ihtiyaç talebinin tamamlanıp tamamlanmadığının takip edilemediği, ihtiyaç talep belgesinde belirtilen sayı ve nitelikte olmayan alımların yapılabildiği, bazı teknik malzeme alımlarında olması gereken teknik şartnamenin var

olmadığı ve bu nedenle tekliflerin sadece malzeme ismi belirtilerek yapıldığı, istenen malzemenin ne olduğunun tekliflerin içeriğine bakılarak anlaşıldığı görülmüştür.

Satın alma süreçlerinde uygulanan teklif alma usulünün kimi zaman sadece bir prosedürün yerine getirilmesine matuf olarak uygulandığı ve bu nedenle özellikle sürekli alım niteliği gösteren malzeme alımlarında aynı firma ya da kişilerden teklif alındığı ya da karmaşık yapıya sahip malzeme alımlarında da bu ürünleri üreten bir çok firma bulunmasına rağmen aynı firma ve kişilerden teklif ve alım yapıldığı görülmüştür.

Bilindiği üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre yapılan alımlarda Kanun'un 5'inci maddesinde belirtildiği üzere; idareler saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Şirket tarafından satın alma süreç tarifleri ve şemaları çıkarılarak genel müdür tarafından yürürlüğe konulmuştur. Bu süreç tanımlarında gerek 4734 sayılı Kanun kapsamında ve gerekse 4734 sayılı Kanun'un 3-g istisna maddesi kapsamında yapılacak alımlarda uygulanacak yöntem ve prosedürler belirlenmiştir. Yukarıda belirtilen şirket uygulamaları gerek 4734 sayılı Kanun'un 5'inci maddesine ve gerekse şirket tarafından belirlenen satın alma süreçlerine uygun değildir.

Ticari şirketler yeni teknoloji ve gelişmelerden en fazla etkilenen ve bu kapsamda yeni ürün, hizmet ve yaklaşımları en hızlı şekilde uygulamaya alan aktif ve dinamik kurumlardır. Şirketler sürekli gelişim ve değişim içinde olmaları sebebiyle giderek artan ölçülerde risklere maruz kalmaktadırlar. Bu nedenle faaliyetlerini sağlıklı şekilde sürdürebilmek için varlıklarını tehdit eden bu riskleri ortaya çıkarmak ve minimize etmek üzere etkin bir iç kontrol sistemine ihtiyaç duyarlar.

İç kontrol sistemi şirket varlıklarının her türlü zararlara karşı korunmasını, faaliyetlerin saptanmış politikalarla uyum içinde yürütülmesini, faaliyetler arasında koordinasyon ve geri besleme sağlanmasını, bu konularda standartlar ve kontrollerin yapılmasını ve ayrıca işletmede yapılan kontrollerin etkinliğini ölçmeyi ve kontrolleri değerlemeyi hedef alır.

Güçlü bir iç kontrol sistemi işletmenin amaçlarına ulaşması, uzun dönemli kâr hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve güvenilir mali ve idari raporlamanın sürdürülmesi için

gereklidir. Bu ihtiyaçları karşılayabilmek için kontrol alanında da sürekli bir değişim ve gelişim ihtiyacı mevcuttur.

Şirketlerde etkin bir iç kontrol sisteminin varlığı, güçlü bir ekonomik yapının sürdürülmesi açısından da önemlidir. İşletmelerde hem yönetim hem de pay ve menfaat sahiplerine yeterli güvenceyi sağlayacak bir iç kontrol sisteminin kurulması hem uluslararası standartların hem de yasal düzenlemelerin bir gereğidir. İşletmeler gelişmekte olan ülke ekonomik yapısına koşut olarak sürekli olarak değişmekte, gelişmekte ve büyümektedir. Bu kapsamda şirket faaliyetleriyle ilgili geçmişe yönelik işlemlerin kural ve düzenlemelere uygun şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini sorgulayan geleneksel iç kontrol anlayışının yerine, kurumu geliştirmek iyileştirmek ve kuruma değer katmak ve güvence sağlamak amacıyla faaliyetlerin modern iç kontrol anlayışı çerçevesinde uluslararası standartlar ve kurallara uygun şekilde organize edilmesi gereklidir.

Böylece güçlü ve etkin işleyen bir iç kontrol yapısına sahip şirketlerde finansal kayıpların, suiistimallerin ve hilelerin olma olasılığı azalacak ve işletmelerin faaliyetlerini sağlıklı bir biçimde sürdürülmesi sağlanacaktır.

Sonuç olarak, Şirkette kurumsallaşma konusunda yukarıda belirtilen yapısal sorunların varlığının yanı sıra Şirket birimleri arasında yeterli ve etkin bir iletişim yapısının da kurulmadığı görülmektedir. Bu durumun iç kontrol sistemini zaafa uğratarak mali hatalara yol açabileceği değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Köşk ve kafeteryalardaki demirbaş malzemelerinin takibinin yapılması için personel görevlendirilmiş olup demirbaş envanteri çıkarılarak çalışmalara başlanmıştır. Kırtasiye Malzemesi alımları için depo personeli görevlendirilmiş olup tek merkezden alımlara başlanmıştır. Lojistik merkezinin eksikliğinin maliyetlere etkisini azaltmak için yerler tespit edilerek maliyet açısından en uygun yere karar verilerek yılsonuna kadar hazır hale gelecek şekilde yapım ve kurulumu planlanmıştır. Gereksiz iş yükü ve dava, mahkeme masraflarının %80'lik kısmı İDO A.Ş.'nin özelleştirilmesinden kaynaklanan davalardır. Pazarlama ve reklam faaliyetlerinin profesyonel yapıya getirilmesi amacıyla ilgili birim yeniden yapılandırılarak daha etkin hale getirilmiştir. Satın alma süreçlerinin iyileştirilmesine ve süreçlere uygun teknik malzemelerin alımındaki formların tam ve ayrıntılı doldurulmasına başlanılmış olup alımlarımız bu şekilde yapılmaktadır.

Kullanmış olduğumuz program üzerinden süreçlerin takip edilmesi için çalışmalara başlanmıştır. Teknik malzeme alımlarında İhtiyaç Talep formundaki malzemelerin adı niteliği açık bir şekilde yazılmasına özelliklerinin belirtmesine gerek duyulan malzemelerin teknik şartnamelerinin hazırlanmasına başlanmıştır. Sürekli alım niteliği gösteren malzeme alımlarında birimlerden toplu talep yapılmasını sağlayıp tedarikçi portföyünü genişletip daha uygun şartlarda toplu alımlar yapılacaktır. Süreçlerin Sistem üzerinden takip edilmesi amacıyla kullanılan paket program üzerinden Talep, Sipariş, Sözleşme aşamaları hakkında kavramsal tasarım hazırlanmış olup sistem test edilmektedir. Sistem dışında uygun olmayan işlemler düzeltilerek prosedüre uygun hale getirilmiştir. Yeni Organizasyon yapısında Kurumsal iletişim, iç denetim birimi ihdas edilmiştir. Kalite Yönetim Birimi aracılığı ile iş süreçleri kısmi olarak gerçekleştirilip çalışmalara devam edilmektedir." denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, bulgu konusu yapılan hususların bir kısmı ile ilgili düzeltme işlemlerinin yapıldığı diğer bazı hususlarla ilgili ise çalışmaların devam ettiği ifade edilmekle birlikte, konunun takibeden denetim dönemlerinde izlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

BULGU 6: Kiralama Suretiyle Yemek Hizmeti Sunulan Yer İçin Maliyet Hesabı Yapılmaması ve Zarar Edilmesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi adına BELTUR A.Ş ile Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu adına İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı arasında imzalanan ve Adalet Bakanlığı İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu tarafından onaylanan İstanbul Adalet Sarayı Hizmet Binasında Bulunan Yemekhane-Mutfak Yerine Ait Kira Sözleşmesi ile İstanbul Adalet Sarayında bulunan yemekhane ve mutfak yerinin işletilmesi 3 yıllık süre ile KDV hariç aylık satış hâsılat toplamının %10'u oranındaki bedelle 16.07.2014 tarihinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51'inci maddesine göre pazarlık usulüyle kiralanmıştır.

Yemek hizmeti ile ilgili yapılan ödemeler ile dosyaların incelenmesinde; Adliye içindeki yemekhane alanının Adalet Bakanlığına ait taşınmazların ticari amaçla kullanılması mümkün olan bölümlerinin, Adalet Bakanlığınca bizzat işletilmesi ya da üçüncü kişilere kiralanmak suretiyle işletilmesine ilişkin esas ve usuller hakkında Maliye Bakanlığı ile imzalanan 04.10.2013 tarihli protokole göre Bakanlıkça verildiği anlaşılmaktadır.

Kiralama sözleşmenin “satış fiyatları ve kullanılacak ürünler” başlıklı 10’uncu maddesinde; Kiraya verilen yerde satışa sunulacak hizmetin ve ürünlerin fiyatlarının piyasa koşullarına göre belirleneceği belirtilmiştir. İlgili işe ait Kira Şartnamesinin 28’inci maddesinde ise yemeklerin nasıl verileceği öğün olarak belirlenmiştir. Bu iki düzenleme birbiri ile çelişkili hükümler içermektedir. Çünkü öğün ve malzeme sınırlaması yapılan bir işte maliyetlerin ve fiyatların serbestçe belirlenmesi ve buna göre yüksek ciro yapılması mümkün değildir.

Yemekhane-Mutfak Yerine Ait Kira Şartnamesi'nde işin kiralama işi olduğundan bahsedilirken izleyen maddelerde sunulacak yemek hizmetinin içeriği, menüsü ve kullanılacak ürünlerden söz edilmektedir. Dolayısıyla işin başında aslında bu ihalenin kiralama değil yemek hizmeti sunulması ihalesi olduğu açıktır.

16.07.2014 tarihli sözleşme ile kiralana mutfak ve yemekhane ile ilgili yer teslimi 08.09.2014 tarihinde yapılmıştır. Aynı tarihte yine Cumhuriyet Savcılığı ile BELTUR A.Ş. arasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 22’nci maddesi kapsamında “Malzeme Dahil Yemek Yapımı Servis ve Sonrası Götürü Bedel Hizmet Alımı Sözleşmesi” adı altında bir sözleşme daha imzalanmıştır. Bu sözleşmenin “işin tanımı” başlıklı 5’inci maddesinde; sözleşme konusu işin Adliye personeli malzeme dahil dört çeşitten oluşan yemek yapımı servis ve sonrası hizmet alımı olduğu “sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6’ncı maddesinde; alınacak bir öğle yemeği bedelinin hakim ve savcılar için (KDV dahil) 9.50 TL diğer personel için ise (KDV dahil) 6.50 TL olacağı, “sözleşme bedeline dahil olan giderler” başlıklı 7’inci maddesinde; malzeme, işçilik, giyim, doğalgaz, elektrik, akaryakıt, temizlik, sigorta vb. gerekli olan tüm giderlerin sözleşme bedeline dahil olduğu belirtilmiştir.

İlk sözleşme ile yemekhane-mutfak yerlerine ait kiralama işine ait sözleşme yapılmış ikinci sözleşme ile de burada sunulacak yemek hizmeti alımı işiyle ilgili sözleşme yapılmıştır. Kiralama sözleşmesinde mutfak yerlerinin işletilmesi sonucunda KDV hariç aylık satış hasılat toplamının %10’u oranındaki bedelle kiralamadan bahsedilmiş ve kiraya verilen yerde satışa sunulacak hizmetin ve ürünlerin fiyatlarının piyasa koşullarına göre belirleneceği belirtilmiştir.

İkinci sözleşme ile bu hükümler anlamını yitirmiştir. Çünkü yemek hizmetinin hangi koşullarda ve kaç lira üzerinden sunulacağı kısıtlayıcı bir şekilde tespit edilmiştir. Dolayısıyla

piyasa koşullarında satış yapma ya da ciro üzerinden kira hükümleri bu şekilde geçersiz hale gelmiş olmaktadır.

Yapılan incelemede, ikinci sözleşme ile belirlenen fiyatlar üzerinden hizmetin sunulduğu, daha önce belirlenen fiyatlar üzerinden ciro hesabı yapılarak kira ödemesi yapıldığı ve yemek hizmeti sözleşmesi 2014 yılı sonuna kadar geçerli olduğu halde 2015 yılında da aynı fiyatlarla uygulanmaya devam olunduğu anlaşılmıştır.

Sonuç olarak 2014 yılı içinde 1.385.460,00 TL lik (KV hariç) satış ve gelir gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 1.749.745,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2014 yılı için 364.285,00 TL (KDV hariç) zarar gerçekleşmiştir.

2015 yılı içinde ise; 2.042.980,00 TL lik (KV hariç) satış gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 2.744.901,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2015 yılı için 701.920,00 TL (KDV hariç) zarar gerçekleşmiştir.

Söz konusu kira sözleşmesi 29.06.2015 tarihinde yapılan bir protokolle karşılıklı olarak sonlandırılmıştır. Protokolün 2'nci maddesinde sözleşmenin feshinin Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 03.09.2014 tarih ve 33551 sayılı kiralama işlemleri başlıklı yazısında "Ticari ünite kiralama ihalelerinin elde edilen hâsılatın % oranı şeklinde yapılmasının mümkün bulunmadığı, kiralama bedellerinin tespitinde Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik'te belirtilen hususlara göre kiralama yapılabileceğinin" belirtilmesi üzerine yapıldığı ifade edilmiştir.

Yapılan tüm bu işlemlerin sonucunda aslında yemek hizmeti olarak satın alınması gereken bir hizmetin hem kiralama hem de hizmet alımı şeklinde yapıldığı, hizmet alımı sözleşmesi ile fiyatlar belirlendiği için kiralama sözleşmesindeki ciro kuralının anlamını yitirdiği, ihaleye BELTUR A.Ş.'nin herhangi bir maliyet hesabı yapmadan katıldığı her iki sözleşmenin imzalanmasında herhangi bir maliyet hesabının bulunmadığı, sözleşme koşullarının belirlenmesinde müdahil olunmadığı ve bu şekilde bu işten zarar edildiği görülmektedir.

Oysa kamu kurumlarının yemek ihalesi ve bu ihale ile ilgili yapacakları yaklaşık maliyet çalışmalarını 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ilgili düzenlemelere göre yapmaları gerekmektedir. Yine bir ticari şirketin herhangi bir yaklaşık maliyet çalışması yapmadan yemek, kira, personel vb.gibi gider unsurlarının maliyetlerini belirlemeden herhangi bir ihaleye katılması ve ticari bir iş alması mümkün değildir.

6102 sayılı TTK'nın 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*" hükmü bulunmaktadır. Tacir belirli bir mal ya da hizmetin bedeli olarak yapacağı giderin yine o mal ya da hizmetin karşılığında elde edeceği geliri dikkate alarak hareket etmek durumundadır. Ticaret hayatının bir gereği olarak şirket lehine fayda sağlanmadan yani kâr elde edilmeden herhangi bir giderin yapılması mümkün değildir ve bu durum belediyelerin kurdukları veya ortak oldukları ve Ticaret Kanununa göre kurulan ve hareket etmek zorunda olan şirketler içinde geçerlidir.

Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü bulunmaktadır (Mad.365-375; Mad.623-626).

Sonuç olarak Şirketin bu ihaleye girerken ve hizmet taahhüdünde bulunurken ticari hayatın ve basiretli tüccar olmanın gerekleri ile Ticaret Kanunu'nun belirtilen hükümlerine aykırı hareket ettiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Adliye Yemekhane – mutfak Yerinin işletilmesi 3 yıllık süre ile KDV hariç aylık satış hasılat toplamının %10 oranındaki bedelle 05.04.2012 tarihinde kiralanmıştır. Yapılan sözleşme gereği Kafeterya ve Çay ocaklarında maliyetler fiyatlara yansıtılarak zarar edilmemiştir. Ancak, Adliyenin Yemek hizmeti aldığı firmadan gerekli hizmeti alamadığından işlerin şirketimiz tarafından devam edebilmesi amacıyla, bu fiyatlar ile sözleşme yapılmıştır. Ancak devam eden süreçte söz konusu sözleşme 29.06.2015 tarihinde yapılan protokolle karşılıklı olarak sonlandırılmıştır."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, Adliye Yemekhane – Mutfak Yeri işletilmesinin 3 yıllık süre ile KDV hariç aylık satış hasılat toplamının %10 oranındaki bedelle 05.04.2012 tarihinde kiralandığını, yapılan sözleşme gereği kafeterya ve çay ocaklarında maliyetler fiyatlara yansıtılarak zarar edilmediğini, ancak devam eden süreçte söz konusu sözleşmenin 29.06.2015 tarihinde yapılan protokolle karşılıklı olarak sonlandırıldığı ifade edilmekle birlikte; konuyla ilgisi olmayan ve tamamen ayrı bir faaliyet ve sözleşme konusu olan Adliye'ye ait kafeterya ve çay ocaklarının işletilmesi işine ait fiyatlara maliyetlerin yansıtıldığından bahisle zarar edilmediği belirtilirken sözleşmenin neden sonlandırıldığına değinilmemiştir.

İlk olarak, bulguda belirtilen husus, İstanbul Adalet Sarayı Hizmet Binasında Bulunan Yemekhane-Mutfak Yerine Ait Kira Sözleşmesi ile İstanbul Adalet Sarayında bulunan yemekhane ve mutfak yerinin işletilmesinin 3 yıllık süre ile KDV hariç aylık satış hâsılat toplamının %10'u oranındaki bedelle 16.07.2014 tarihinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51'inci maddesine göre pazarlık usulüyle kiralanmasıdır. Bu hususun Adalet Sarayı Hizmet Binasında Bulunan Kafeterya ve Çay Ocağının Kiralanması İşi ile ilgisi bulunmamaktadır. Bu kiralama ihalesine ait sözleşme 05.04.2012 tarihinde imzalanmıştır ve bir sonraki bulguda ele alınmıştır. Dolayısıyla daha önce yapılan bir ihaleye daha sonra yapılan bir ihalenin maliyetlerinin yedirilmesi mümkün değildir. Her iki ihale de ayrı ayrı sürelerde ve şartlarda gerçekleşmiştir. Bu nedenle cevapta belirtilen yemek işinde maliyetlerin kafeterya ve çay ocaklarındaki fiyatlara yansıtılarak zarar edilmediği savı gerçeği yansıtmamaktadır.

İkinci olarak Yemekhane-Mutfak Yerine Ait Kiralama İşinden cevapta iddia edildiğinin aksine zarar edilmiştir. Çünkü sözleşmeye konulan hükümler ve gerçekleşen fiili

durum karşısında aylık satış hâsılat toplamının %10'u oranı anlamını yitirmiştir. Söz konusu işin sözleşmesinin “satış fiyatları ve kullanılacak ürünler” başlıklı 10'uncu maddesinde; Kiraya verilen yerde satışa sunulacak hizmetin ve ürünlerin fiyatlarının piyasa koşullarına göre belirleneceği belirtilmiştir. İlgili işe ait Kira Şartnamesinin 28'inci maddesinde ise yemeklerin nasıl verileceği öğün olarak belirlenmiştir. Bu iki düzenleme birbiri ile çelişkili hükümler içermektedir. Çünkü öğün ve malzeme sınırlaması yapılan bir işte maliyetlerin ve fiyatların serbestçe belirlenmesi ve buna göre yüksek ciro yapılması mümkün değildir.

Yemekhane-Mutfak Yerine Ait Kira Şartnamesi'nde işin kiralama işi olduğundan bahsedilirken izleyen maddelerde sunulacak yemek hizmetinin içeriği, menüsü ve kullanılacak ürünlerden söz edilmektedir. Dolayısıyla işin başında aslında bu ihalenin kiralama değil yemek hizmeti sunulması ihalesi olduğu açıktır.

16.07.2014 tarihli sözleşme ile kiralana mutfak ve yemekhane ile ilgili yer teslimi 08.09.2014 tarihinde yapılmıştır. Aynı tarihte yine Cumhuriyet Savcılığı ile BELTUR A.Ş. arasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesi kapsamında “Malzeme Dahil Yemek Yapımı Servis ve Sonrası Götürü Bedel Hizmet Alımı Sözleşmesi” adı altında bir sözleşme daha imzalanmıştır. Bu sözleşmenin “işin tanımı” başlıklı 5'inci maddesinde; sözleşme konusu işin Adliye personeli malzeme dahil dört çeşitten oluşan yemek yapımı servis ve sonrası hizmet alımı olduğu “sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6'ncı maddesinde; alınacak bir öğle yemeği bedelinin hakim ve savcılar için (KDV dahil) 9.50 TL diğer personel için ise (KDV dahil) 6.50 TL olacağı, “sözleşme bedeline dahil olan giderler” başlıklı 7'inci maddesinde; malzeme, işçilik, giyim, doğalgaz, elektrik, akaryakıt, temizlik, sigorta vb. gerekli olan tüm giderlerin sözleşme bedeline dahil olduğu belirtilmiştir.

İlk sözleşme ile yemekhane-mutfak yerlerine ait kiralama işine ait sözleşme yapılmış ikinci sözleşme ile de burada sunulacak yemek hizmeti alımı işiyle ilgili sözleşme yapılmıştır. Kiralama sözleşmesinde mutfak yerlerinin işletilmesi sonucunda KDV hariç aylık satış hasılat toplamının %10'u oranındaki bedelle kiralamadan bahsedilmiş ve kiraya verilen yerde satışa sunulacak hizmetin ve ürünlerin fiyatlarının piyasa koşullarına göre belirleneceği belirtilmiştir.

İkinci sözleşme ile bu hükümler anlamını yitirmiştir. Çünkü yemek hizmetinin hangi koşullarda ve kaç lira üzerinden sunulacağı kısıtlayıcı bir şekilde tespit edilmiştir. Dolayısıyla

piyasa koşullarında satış yapma ya da ciro üzerinden kira hükümleri bu şekilde geçersiz hale gelmiş olmaktadır.

Yapılan incelemede, ikinci sözleşme ile belirlenen fiyatlar üzerinden hizmetin sunulduğu, daha önce belirlenen fiyatlar üzerinden ciro hesabı yapılarak kira ödemesi yapıldığı ve yemek hizmeti sözleşmesi 2014 yılı sonuna kadar geçerli olduğu halde 2015 yılında da aynı fiyatlarla uygulanmaya devam edildiği anlaşılmıştır.

Tüm bunların sonunda 2014 yılı içinde 1.385.460,00 TL lik (KV hariç) satış ve gelir gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 1.749.745,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2014 yılı için 364.285,00 TL (KDV hariç) zarar gerçekleşmiştir.

2015 yılı içinde ise; 2.042.980,00 TL lik (KV hariç) satış gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 2.744.901,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2015 yılı için 701.920,00 TL (KDV hariç) zarar gerçekleşmiştir.

Söz konusu kira sözleşmesi 29.06.2015 tarihinde yapılan bir protokolle karşılıklı olarak sonlandırılmıştır. Kurum cevabında bu husutan bahsedilmekle birlikte sona erme sebebi üzerinde durulmamıştır. Oysa protokolün 2'nci maddesinde sözleşmenin feshinin Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 03.09.2014 tarih ve 33551 sayılı kiralama işlemleri başlıklı yazısında "Ticari ünite kiralama ihalelerinin elde edilen hâsılatın % oranı şeklinde yapılmasının mümkün bulunmadığı, kiralama bedellerinin tespitinde Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik'te belirtilen hususlara göre kiralama yapılabileceğinin" belirtilmesi üzerine yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, aslında yemek hizmeti olarak satın alınması gereken bir hizmetin hem kiralama hem de hizmet alımı şeklinde gerçekleştiği, hizmet alımı sözleşmesi ile fiyatlar belirlendiği için kiralama sözleşmesindeki ciro kuralının anlamını yitirdiği, ihaleye BELTUR A.Ş.'nin herhangi bir maliyet hesabı yapmadan katıldığı her iki sözleşmenin imzalanmasında herhangi bir maliyet hesabının bulunmadığı, sözleşme koşullarının belirlenmesinde müdahil olunmadığı ve bu şekilde bu işten zarar edildiği görülmektedir. Şirket bu ihaleye girerken ve hizmet taahhüdünde bulunurken ticari hayatın ve basiretli tüccar olmanın gerekleri ile Ticaret

Kanunu'nun bulguda belirtilen hükümlerine aykırı hareket etmiştir. Çünkü hiçbir ticari kuruluşun zarar etmek için faaliyette bulunması ve bunu sürdürmesi mümkün değildir.

BULGU 7: Kiralanan Yerle İlgili Mevzuata ve Ticari Hayatın Gereklerine Aykırı Olarak Ciro Paylaşımının Benimsenmesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu adına İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı arasında 05.04.2012 tarihinde “İstanbul Adalet Sarayı Hizmet Binasında Bulunan 2 Adet Kafeterya ve 49 Adet Çay Ocağının Kiralanmasına” ilişkin sözleşme imzalanmıştır.

Sözleşmeye göre adı geçen yerlerin işletme hakkı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve/veya tüm sorumluluk İstanbul Büyükşehir Belediyesinde kalmak kaydıyla 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi uyarınca devrettiği iştirak şirketi tarafından aylık satış hâsılat toplamının %10'u oranında idare ve hasılat paylaşımı esasıyla 3 yıllığına kiralanmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi daha sonra 12.04.2012 tarihinde almış olduğu Meclis Kararı ile bu yerlerin işletmesini 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi uyarınca hasılatın % 1'i oranında aylık kira verilmesi suretiyle BELTUR A.Ş.'ye devretmiştir.

Söz konusu sözleşmeye göre elektrik, su, doğalgaz ve havalandırma giderleri kiracıya ait olacaktır. Kafeterya ve çay ocaklarında satılacak her türlü malzemenin niteliği ve fiyatı kiracı tarafından teklif edilir ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından belirlenir, satılacak ürünlerin markası ve fiyatları sözleşmenin ekidir.

Görülebileceği üzere ciro hasılat paylaşımlı bir sözleşme yapılmış olmasına rağmen satılacak ürünlerin nitelik ve fiyatlandırılması hususunda kiraya verene ticaret hayatının ilkelerine aykırı yetkiler tanınmıştır. Kaldı ki ciro bazlı sözleşme yapılması kiraya veren idarenin uyması gereken 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim, kira sözleşmesi 29.06.2015 tarihinde yapılan bir protokolle karşılıklı olarak sonlandırılmıştır. Protokolün 2' inci maddesinde sözleşmenin feshinin Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 03.09.2014 tarih ve 33551 sayılı kiralama işlemleri başlıklı yazısında “Ticari ünite kiralama ihalelerinin elde edilen hasılatın % oranı şeklinde yapılmasının mümkün bulunmadığı, kiralama bedellerinin tespitinde Hazine Taşınmazlarının

İdaresi Hakkında Yönetmelik'te belirtilen hususlara göre kiralama yapılabileceğinin” belirtilmesi üzerine yapıldığı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; BELTUR A.Ş. sözleşmede belirtildiği şekilde ciro paylarını ödemiş ve 2014 yılı içinde 4.900.095,00 TL'lik (KV hariç) satış ve gelir gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 4.889.954,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2014 yılı için 10.141.00 TL (KDV hariç) brüt kâr ortaya çıkmıştır.

2015 yılı içinde ise; 2.771.157,00 TL lik (KV hariç) satış ve diğer gelir gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 2.637.183,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2015 yılı için 133.974,00 TL (KDV hariç) kâr gerçekleşmiştir.

Bu hesaplamalara genel yönetim giderleri dahil olmayıp bunların da ilave edilmesiyle birlikte yapılacak hesaplama sonucunda tablo zarara doğru dönecektir.

6102 sayılı TTK'nın 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; “*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*” hükmü bulunmaktadır. Tacir belirli bir mal ya da hizmetin bedeli olarak yapacağı giderin yine o mal ya da hizmetin karşılığında elde edeceği geliri dikkate alarak davranmak durumundadır. Ticaret hayatının bir gereği olarak şirket lehine fayda sağlanmadan yani kar elde edilmeden herhangi bir giderin yapılması mümkün değildir ve bu durum belediyelerin kurdukları veya ortak oldukları ve Ticaret Kanununa göre kurulan ve hareket etmek zorunda olan şirketler içinde geçerlidir.

Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine

devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü bulunmaktadır (Mad.365-375; Mad.623-626).

Sonuç olarak Şirketin bu ihaleye girerken ve hizmet taahhüdünde bulunurken ticari hayatın ve basiretli tüccar olmanın gerekleri ile Ticaret Kanunu'nun belirtilen hükümlerine uygun hareket etmediği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Özel sektörde franchise işlemlerinde %10 - %20 aralığında kiralama yöntemi olup hatta AVM lerde kiralanan yerlerde Cirodan %10 pay aldığı düşünüldüğünde bu yöntemin daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür." denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, özel sektörde franchise işlemlerinde ciro paylaşımının bir kiralama yöntemi olduğu için bu yöntemin tercih edildiği ifade edilmekte ise de; bir kamu kurumunun bünyesinde bulunan kafeterya ve çay ocaklarının kiralınması işinin özel sektördeki kiralama işlemiyle karşılaştırılması mümkün değildir. Kaldı ki ciro paylaşım yöntemi kiraya veren kamu kurumunun bir tercihidir ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile yapılan sözleşmeye konu olmuştur. Aslında burada zımnî bir muvazaa olduğu olayların seyrinden görülmektedir. Adalet Sarayı hizmet binasında bulunan kafeterya ve çay ocaklarının kiralınması BELTUR A.Ş.'ye devredilmek üzere yapılmıştır. Söz konusu işin sözleşmesi ilk olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı arasında 05.04.2012 tarihinde imzalanmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi daha sonra 12.04.2012 tarihinde almış olduğu Meclis Kararı ile bu yerlerin işletmesini 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi uyarınca hasılatın %1'i oranında aylık kira verilmesi suretiyle BELTUR A.Ş.'ye devretmiştir.

Söz konusu sözleşme hükümleri incelendiğinde belirlenen %10 ciro oranının gerçekte bir anlam ifade etmediği cevapta iddia edildiği gibi özel sektör şartlarında kiralamanın söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Sözleşmede yer alan kafeterya ve çay ocaklarında satılacak her türlü malzemenin niteliği ve fiyatının kiracı tarafından teklif edilip İstanbul Cumhuriyet

Başsavcılığı tarafından belirleneceği, satılacak ürünlerin marka ve fiyatlarının sözleşmenin eki olması hususu bunun bir ispatıdır.

Görüleceği üzere ciro hasılat paylaşımlı bir sözleşme yapılmış olmasına rağmen satılacak ürünlerin nitelik ve fiyatlandırılması hususunda kiraya verene ticaret hayatının ilkelerine aykırı yetkiler tanınmıştır. Kaldı ki ciro bazlı sözleşme yapılması kiraya veren idarenin uyması gereken 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim, kira sözleşmesi 29.06.2015 tarihinde yapılan bir protokolle karşılıklı olarak sonlandırılmıştır. Protokolün 2' nci maddesinde sözleşmenin feshinin Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 03.09.2014 tarih ve 33551 sayılı kiralama işlemleri başlıklı yazısında "Ticari ünite kiralama ihalelerinin elde edilen hasılatın % oranı şeklinde yapılmasının mümkün bulunmadığı, kiralama bedellerinin tespitinde Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik'te belirtilen hususlara göre kiralama yapılabileceğinin" belirtilmesi üzerine yapıldığı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; BELTUR A.Ş. sözleşmede belirtildiği şekilde ciro paylarını ödemiş ve 2014 yılı içinde 4.900.095,00 TL'lik (KV hariç) satış ve gelir gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 4.889.954,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2014 yılı için 10.141.00 TL (KDV hariç) brüt kâr ortaya çıkmıştır.

2015 yılı içinde ise; 2.771.157,00 TL lik (KV hariç) satış ve diğer gelir gerçekleştirilmiş olup, yine aynı dönemde kira ve diğer giderler dahil şirketin katlandığı maliyet ise 2.637.183,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleşmiştir. Sonuçta ortaya 2015 yılı için 133.974,00 TL (KDV hariç) kâr gerçekleşmiştir.

Bu hesaplamalara genel yönetim giderleri dahil olmayıp bunların da ilave edilmesiyle birlikte yapılacak hesaplama sonucunda tablo zarara doğru dönecektir.

Yukarıdaki satış ve kâr rakamları incelendiğinde katlanılan maliyetin ve karşılığında elde edilen kârın ne kadar düşük olduğu ve özel sektör şartlarıyla kıyaslanamayacağı görülmektedir.

Sonuç olarak, Şirketin bu ihaleye girerken ve hizmet taahhüdünde bulunurken ticari hayatın ve basiretli tüccar olmanın gerekleri ile Ticaret Kanunu'nun belirtilen hükümlerine uygun hareket etmemiştir.

BULGU 8: Kamu Hastanelerine Ait Yerlerin Kiralanmasıyla İlgili Sözleşmelerde Mevzuata Aykırı Hükümlere Yer Verilmesi

BELTUR A.Ş. ile İstanbul sınırları içinde faaliyet gösteren Anadolu Kuzey Kamu Hastaneleri Birliği, Anadolu Güney Kamu Hastaneleri Birliği, Bakırköy Bölgesi Kamu Hastaneleri Birliği, Fatih Kamu Hastaneleri Birliği ve Beyoğlu Kamu Hastaneleri Birliğine dahil hastanelerle hastanelere ait 40 adet büfe ve kafeteryaların işletilmesi ile ilgili süresi 3 yıl olan sözleşmeler imzalamıştır.

Söz konusu sözleşmelerin bir kısmı elde edilecek cironun %10'u ya da %15'i karşılığında imzalanırken büyük kısmı sabit kira yanında elde edilecek cironun %10'u ya da %15'i karşılığında imzalanmıştır.

Kiraya veren kuruluşlar kiralama ihalelerini 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesi ya da Döner Sermayeli Kuruluşlar İhale Yönetmeliği hükümlerine göre yapmışlardır. Her iki mevzuatta da ciro yöntemi ile kiralama usulü bulunmamasına rağmen bu uygulamaya yer verilmiştir.

BELTUR A.Ş.'nin kiralama ile ilgili karar verirken ciro ya da ciro + sabit kira şeklindeki yerlerle ilgili bir kârlılık çalışması yapması gerekmektedir. Ciro oranının yüksekliği yanında kâr getiren yerler ile sabit kiralanacak yerler konusunda yapılacak bir ön çalışma sonucunda ihale ile ilgili karar verilmesi daha doğru olacaktır. Böyle olmasına rağmen BELTUR A.Ş.'nin kiraladığı yerlerden bir çoğunda zarar ettiği görülmektedir. Şirketin, kamu şirketi olmanın verdiği hizmet anlayışı ile kârlılık arasında tercihini kamu hizmeti yönünde yaparak hastanelerin öne sürdükleri şartları kabul ederek sözleşme imzaladığı görülmektedir.

Kamu hastanelerine ait yerlerin BELTUR A.Ş. gibi bu konuda mali ve kurumsal her türlü yükümlülüğünü yasalara göre yerine getiren bir şirket tarafından kiralanması hastaneler için büyük bir güvence arz etmektedir. Neticede satılacak malım kalitesi, kayıtlı işçi çalıştırılması, satışların tümünün belge altına alınması, kaçak ya da kanuna aykırı ürün

satılmaması, giderlerin ve kiranın düzenli ödenmesi gibi hususlarda özel sektördeki birçok kuruluştaki göre BELTUR daha profesyonel bir kuruluştur. Tüm bu olumlu yanlarının yanında ilgili kamu idarelerinin de kiralama şartlarını buna göre belirlemeleri ve yapılacak sözleşmelerde buna uygun hükümler yer alması daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Sonuçta BELTUR A.Ş. bir kamu şirketi olsa da kâr saikiyle ve Ticaret Kanunu hükümlerine göre faaliyetini sürdürmek durumundadır.

Tablo 3: Hastane Sözleşmelerinin Durumu

	HASTANE İSİMLERİ	ALIM USULÜ	YILLIK KİRA BEDELİ
	ANADOLU KUZEY KAMU HASTANELER BİRLİĞİ		
1	SİYAMİ ERSEK GÖĞÜS KALP VE DAMAR AR. HAST. (YOĞUN BAKIM SERVİSİ)	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	%10 CİRO
2	SİYAMİ ERSEK GÖĞÜS KALP VE DAMAR AR. HAST.(BAHÇE İÇİ)	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:200.004,00)
3	MEDENİYET ÜNİV. GÖZTEPE EĞİTİM VE AR. HASTANESİ	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	%10 CİRO SABİT:683.607,00
4	BEYKOZ DEVLET HASTANESİ TEPEÜSTÜ BİNASI	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	46.109,40
5	BEYKOZ DEVLET HASTANESİ PAŞABAĞÇE BİNASI	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	414.537,77
6	HAYDARPAŞA NUMUNE EĞİTİM VE AR. HAST. YENİ ACİL BİNASI KARŞISI	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	1.154.714,30
7	ERENKÖY RUH VE SİNİR HAST. EĞİTİM VE AR. HASTANESİ	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	%10 CİRO (SABİT:77.776,52)
8	ERENKÖY FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON HASTANESİ	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:27.000,00)
9	SANCAKTEPE AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI HASTANESİ	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	%10 CİRO (SABİT:46.272,02)
10	ÜSKÜDAR DEVLET HASTANESİ VALİDEBAĞ EK HİZMET BİNASI	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	%10 CİRO (SABİT:30.000,00)
11	ZEYNEP KAMİL KADIN DOĞUM VE ÇOCUK HAS. EĞT. VE ARAŞ. HASTANESİ	Döner Sermayeli İşletmeler İhale Yönetmeliği	%10 CİRO (SABİT : 472.537,92)
12	ÜMRANİYE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:500.000,00)
13	FATİH SULTAN MEHMET EĞİTİM VE AR. HASTANESİ ACİL KARŞISI	2886/51g	200.000,00
14	ŞİLE DEVLET HASTANESİ	2886/51g	25.200,00
15	HAYDARPAŞA NUMUNE EĞİTİM VE AR. HAST. AMELİYAT.1 ADET OTOMAT	2886/51g	%15 CİRO (SABİT:2.400,00)

16	ATALEŞİR AĞIZ DİŞ SAĞLIĞI MERKEZİ 2 ADET OTOMAT	2886/51g	%15 (SABİT:4.800,00)	CİRO
BAKIRKÖY BÖLGESİ KAMU HASTANELER BİRLİĞİ (ÇEKMECE BÖLGE)				
1	KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ	2886/51g	%10 (SABİT:700.000,08)	CİRO
2	MEHMET AKİF ERSOY KALP VE DAMAR EĞİTİM VE AR. HAST.	2886/51g	550.000,00	
3	DR. MURAT KÖLÜK	2886/51g	384.000,00	
4	BAKIRKÖY PROF. MAZHAR OSMAN RUH SAĞ. VE SİNİR HASTALIKLARI HAST.	2886/51g	%10 CİRO	
5	SİLİVRİ EK HİZMET BİNASI	2886/51g	%10 CİRO	
6	BAĞCILAR EĞİTİM AR. HAST. VE EK HİZMET BİNA	2886/51g	%10 (SABİT:900.000,00)	CİRO
7	BAŞAK ŞEHİR DEVLET HASTANESİ	2886/51g	%10 CİRO	
8	ÇATALCA DEVLET HASTANESİ	2886/51g	%10 (SABİT:15.600,00)	CİRO
BEYOĞLU KAMU HASTANELER BİRLİĞİ				
1	ŞİŞLİ ETFAL EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ KADIN DOĞUM	2886/51g	%10 (SABİT:30.000,00)	CİRO
2	ŞİŞLİ ETFAL EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ACİL SERVİS	2886/51g	%10 (SABİT:32.000,00)	CİRO
3	PROF. DR.REŞAT BELGER BEYOĞLU GÖZ EĞT. ARŞ. HASTANESİ	2886/51g	%10 (SABİT:51.600,00)	CİRO
4	ŞİŞLİ ETFAL EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ 8 ADET OTOMAT	2886/51g	20.160,00	
ANADOLU GÜNEY KAMU HASTANELER BİRLİĞİ				
1	TAŞOCAKLARI MEVKİİ SEMT POLİKLİNİĞİ	2886/51g	%10 (SABİT:117.000,00)	CİRO
2	ANADOLU GÜNEY KAMU HASTANELERİ BİRLİĞİ İDARİ BİNA	2886/51g	%10 (SABİT:12.000,00)	CİRO
3	YAKACIK DOĞUM VE ÇOCUK HASTALIKLARI HASTANESİ	2886/51g	%10 (SABİT:110.000,00)	CİRO
4	KARTAL KOŞUYOLU YÜKSEK İHTİSAS EĞT. VE ARŞ. HASTANESİ	2886/51g	%10 (SABİT:240.000,00)	CİRO
5	KARTAL YAVUZ SELİM DEVLET HASTANESİ	2886/51g	%10 (SABİT:204.000,00)	CİRO
FATİH BÖLGESİ KAMU HASTANELER BİRLİĞİ				
1	YEDİKULE GÖĞÜS HAST.VE GÖĞÜS CERRAHİSİ EĞ. VE ARAŞ. HAST.	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:60.000,00)	
2	İSTANBUL EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:90.000,00)	

3	SÜLEYMANİYE DOĞUM VE KADIN HAST. (SEMİHA ŞAKİR DOĞUMEVİ)	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:30.000,00)
4	HASEKİ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ (BAHÇE İÇİ)	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:84.000,00)
5	HASEKİ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ (ACİL ÖNÜ)	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:108.000,00)
6	BAYRAMPAŞA DEVLET HAST.'NE BAĞLI MALTEPE SEMT POLİKLİNİĞİ	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:24.000,00)
7	BAYRAMPAŞA DEVLET HASTANESİ ACİL ÖNÜ	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:48.000,00)
8	ARNAVUTKÖY DEVLET HASTANESİ	2886/51g	%10 CİRO (SABİT:320.000,00)

Yapılan bu sözleşmelerin sonucunda 2015 yılı için hastanelerin bir çoğunda zarar toplamda ise 1.745.492 TL kâr edildiği görülmektedir. En çok zarar eden birimlerden Avcılar Murat Kölük Hastane kafeteryasında zarar tutarı olan 462.126 TL'nin ayrıntısına bakıldığında nedeninin 443.125 TL kira gideri olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Hastanelerde İşletilen Yerlerinin Kâr/Zarar Durumu (TL)

1	ARNAVUTKÖY DEVLET HASTANESİ	-132.746
2	ATAŞEHİR AĞIZ VE DİŞ	-2.671
3	AVCILAR DR. MURAT KÖLÜK HST.	-462.126
4	BAGCILAR EGT.VE ARS.HST.	-266.934
5	BAKIRKÖY MAZHAR OSMAN RUH SAG.HST.	5.192
6	BASAKSEHIR DEVLET HASTANESİ	-149
7	BAYRAMPASA DEV.HST.MALTEPE SEMT POLK.	-26.818
8	BAYRAMPASA DEVLET HASTANESİ	-70.272
9	BEYKOZ TEPEÜSTÜ	-45.144
10	BEYOĞLU GÖZ EĞT.VE ARŞ.HST.	-97.765
11	ÇATALCA DEVLET HASTANESİ	-21.739
12	ERENKÖY FIZIK TEDAVİ	25.766
13	ERENKÖY RUH VE SINIR	12.301
14	FATİH SULTAN MEHMET HASTANESİ	162.263
15	G.KAMU HST.BIRL.GEN.SEKRT.BINASI	-128.713
16	GÖZTEPE EGT. ARASTIRMA	222.343
17	HASEKI DEVLET HASTANESİ	-72.549
18	HAYDARPASA NUMUNE HASTANESİ	313.581
19	ISTANBUL EGITIM VE ARASTIRMA HASTANESİ	24.677
20	KANUNI SULTAN SÜLEYMAN	749.101
21	KARTAL KOŞUYOLU KALP DAMAR	151.059

22	MEHMET AKIF ERSOY HASTANESI	17.176
23	NECMI AYANOGLU DEVLET HST.	-22.129
24	PASABAĞÇE DEVLET	11.824
25	SANCAKTEPE AGIZ VE DIS	-127.052
26	SEMIHA SAKIR KADIN DOGUM	-10.603
27	SILE DEVLET HASTANESI	-25.617
28	SISLI ETFAL HASTANESI	367.177
29	SIYAMI ERSEK	774.655
30	SÜLEYMANIYE KADIN DOG.VE ÇOCUK HST.	-20.121
31	ŞİŞLİ ETFAL OTOMAT2	-4.250
32	ÜMRANIYE DEVLET HASTANESI	482.701
33	VALIDEBAG HASTANE KAFE	-19.537
34	YAKACIK KAD.DOG.VE COCUK HAS.HAST.	-59.333
35	YAVUZ SELIM DEVLET HASTANESI	-157.622
36	YAVUZ SELIM DEVLET HASTANESI ACİL	-157.551
37	YEDİKULE GÖĞÜS HASTANESI	394.138
38	ZEYNEP KAMIL	-37.023

6102 sayılı Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; *“Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.”* hükmü bulunmaktadır. Tacir devamlı olarak yaptığı işlerle ilgili mevzuatı, ticari hayatın gerekleri ve teamülleri ile ticari örf ve adetler ile ne yapması gerekeceğini tacir olmayan şahıslardan daha iyi bilir ve bilmek zorundadır. Bu sebeplerden dolayı tacirden beklenen ihtimam tacir olmayanlara nazaran olması gerekenin üstündedir. Bu ihtimam alacak ve borcunu tayinde de karşımıza çıkmaktadır. Ticaret hayatının bir gereği olarak şirket lehine fayda sağlanmadan yani kâr elde edilmeden herhangi bir giderin yapılması mümkün değildir ve bu durum belediyelerin kurdukları veya ortak oldukları ve Ticaret Kanununa göre kurulan ve hareket etmek zorunda olan şirketler içinde geçerlidir.

Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez

görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü bulunmaktadırlar (Mad.365-375; Mad.623-626).

Sonuç olarak Şirketin bu ihaleye girerken ve hizmet taahhüdünde bulunurken ticari hayatın ve basiretli tüccar olmanın gerekleri ile Ticaret Kanunu'nun belirtilen hükümlerine uygun hareket etmediği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Kamu Hastaneleri ile yenilenen sözleşmelerde bu hususlar dikkate alınarak dikkate alınmıştır. Zarar oluşan noktalarda Kurumla görüşülerek düzenlemeler yapılmıştır."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, bulguda belirtilen hususlar dikkate alınarak gerekli işlemlerin yapıldığı ifade edilmiştir. Gerekli işlemlerin yapılıp yapılmadığının incelemesi amacıyla konunun takip eden denetim dönemlerinde izlenmesine devam edilecektir.

BULGU 9: Kira Sözleşmesinde Şirketin Maliyetlerini Artırıcı ve Zarara Uğraticı Hükümlerde Yer Verilmesi

BELTUR A.Ş. ile Türkiye Yeşilay Cemiyeti İktisadi İşletmesi arasında yapılan sözleşme ile Sepetçiler Kasrı, BELTUR A.Ş. tarafından aylık 20.000,00 TL+KDV ve KDV hariç cironun %10'u yıllık kira bedelini aşarsa aradaki fark kira bedeli olarak ödenmek üzere 5 yıllığına kiralanmıştır.

Sözleşmenin "Yükümlülük" başlıklı 7'nci maddesinde; BELTUR A.Ş.'nin Türkiye Yeşilay Cemiyeti İktisadi İşletmesine sözleşme kapsamında bedelsiz olarak her yıl 10.000 kişiye yemek veya kokteyl vereceği ve verilecek olan yemek ve kokteyl menüleri sözleşme ekinde yer almaktadır.

2015 yılı için yapılan ödemeler incelendiğinde, yıllık toplam 240.000,00 TL + KDV kira ödemesinin yanı sıra sözleşmenin 7'nci maddesindeki bedelsiz yemeklerin fatura bedeli olan 603.397,00 TL+KDV eklenince ödenen kira bedelinin yıllık 843.397,00 TL olarak, aynı dönemde Sepetçiler Kasrı'nda yapılan satış bedellerinin ise 667.312,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleştiği görülmüştür.

Bu durumda yapılan sözleşmedeki yıllık kira bedeli rakamı yanıltıcı olmaktadır. Yine sözleşmenin ilgili maddesinde belirtilen; KDV hariç cironun %10'u yıllık kira bedelini aşarsa aradaki fark kira bedeli olarak ödeneceği hususu da dikkate alındığında yapılan sözleşmenin TTK'nın basiretli bir tüccar gibi davranma gereğine uygun olmadığını düşündürmektedir. Çünkü toplamda yıllık bazda (yemek maliyetleri dikkate alınmadığında) 471.380,00 TL zarar edilmiş gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

6102 sayılı TTK'nın 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; *“Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.”* hükmü bulunmaktadır. Tacir devamlı olarak yaptığı işlerle ilgili mevzuatı, ticari hayatın gerekleri ve teamülleri ile ticari örf ve adetler ile ne yapması gerekeceğini tacir olmayan şahıslardan daha iyi bilir ve bilmek zorundadır. Bu sebeplerden dolayı tacirden beklenen ihtimam tacir olmayanlara nazaran olması gerekenin üstündedir. Bu ihtimam alacak ve borcunu tayinde de karşımıza çıkmaktadır. Ticaret hayatının bir gereği olarak şirket lehine fayda sağlanmadan yani kâr elde edilmeden herhangi bir giderin yapılması mümkün değildir ve bu durum belediyelerin kurdukları veya ortak oldukları ve Ticaret Kanunu'na göre kurulan ve hareket etmek zorunda olan şirketler içinde geçerlidir.

Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürler ve yönetimle görevli kişiler ise görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde, gözetmekle yükümlü bulunmaktadır(Mad.365,369;625,626).

Bu nedenle şirketin Türkiye Yeşilay Cemiyeti İktisadi İşletmesi ile Sepetçiler Kasrı'nın kiralanması ile ilgili sözleşme hükümlerinin Şirket kârlılığını azaltan ve Şirketi muhtemel zararlarla karşı karşıya bırakabilecek hükümler içerdiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Sepetçiler Kasrının işletilmesi sonucu satış hacminin ilerleyen süreçte artacağı beklenmekte olup, süreç sonunda kârlılık hedeflenmektedir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, satış hacminin ilerleyen süreçte artacağına beklendiği ve süreç sonunda kârlılığın hedeflendiği ifade edilmekle birlikte, sözleşme şartları değiştirilmediği takdirde bu beklentinin gerçekleşmesinin zor olduğu görülmektedir.

Şirketle Türkiye Yeşilay Cemiyeti İktisadi İşletmesi arasında yapılan sözleşme ile Sepetçiler Kasrı, aylık 20.000,00 TL+KDV ve KDV hariç cironun %10'u yıllık kira bedelini aşarsa aradaki fark kira bedeli olarak ödenmek üzere 5 yıllığına kiralanmıştır. Bunun yanında Sözleşmenin 7'nci maddesine göre; BELTUR A.Ş.'nin Türkiye Yeşilay Cemiyeti İktisadi İşletmesine sözleşme kapsamında bedelsiz olarak her yıl 10.000 kişiye yemek veya kokteyl vereceği ve verilecek olan yemek ve kokteyl menülerinin sözleşme ekinde yer aldığı belirtilmiştir.

2015 yılı için yapılan ödemeler incelendiğinde, yıllık kira bedeli rakamının yanıltıcı olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, yıllık toplam 240.000,00 TL + KDV kira ödemesinin yanı sıra sözleşmenin 7'nci maddesindeki bedelsiz yemeklerin fatura bedeli olan 603.397,00 TL+KDV eklenince ödenen kira bedelinin yıllık 843.397,00 TL olarak, aynı dönemde Sepetçiler Kasrı'nda yapılan satış bedellerinin ise 667.312,00 TL (KDV hariç) olarak gerçekleştiği görülmüştür. Ttoplamda yıllık bazda (yemek maliyetleri dikkate alınmadığında) 471.380,00 TL zarar edilmiş gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak, kira bedeli rakamsal olarak düşük gibi gözükse de fiili durumun daha farklı olduğu, sözleşmedeki 10.000 kişiye verilecek ücretsiz yemek verileceği hükmü ile KDV hariç cironun %10'u yıllık kira bedelini aşarsa aradaki farkın kira bedeli olarak ödeneceği hususu da dikkate alındığında yapılan sözleşmenin TTK'nın basiretli bir tüccar gibi davranma gereğine uygun olmadığı değerlendirilmektedir. Bu durum ise Şirket beklentilerinin gerçekleşmesi ihtimalini azaltmaktadır.

BULGU 10: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kiraya Verilen Beşiktaş Yıldız Korusunda Bulunan Yerlerin Kira Sözleşme Süresi Sona Ermesine Rağmen Kullanılmaya Devam Edilmesi

Mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olan Beşiktaş Yıldız Korusu set altı 2 adet wc 2 adet çay bahçesi Murat Alkan'a Belediye encümenince 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 45'inci maddesi ile 07.05.1996 tarihinde 3 yıllık süre için ihale edilmişken 16.06.1997 tarihli Belediye Başkanı Oluru ile aylık 60.000.000 TL bedelle BELTUR A.Ş.'ye 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereği ilk ihaledeki şartlarla 3 yıllığına devredilmiştir.

Kira sözleşmesi eki Kira Genel Şartnamesi'nin 20'nci maddesinde kiralama süresinin bitmesi veya sözleşmenin bozulması durumunda kiralanan yerin kiracı tarafından boşaltılarak anahtarının Belediye emlak müdürlüğüne teslim edileceği, bu yapılmadığı takdirde kira süresinin bittiği tarihten itibaren anahtarın teslim gününe kadar her geçen gün için mukavelede yazılı kira bedelinin üç mislinin kiracı tarafından ihtarsız ve hükümsüz verileceği, sözleşme sonunda kiralanan yerin boşaltılmaması durumunda 2886 sayılı Kanun'un 75'inci madde hükümlerinin uygulanacağı, 21'inci maddesinde ise, kiracının bu sözleşmedeki hükümlere aykırı davranması halinde 2886 sayılı Kanun çerçevesinde sözleşmenin fesih edileceği ve mahkeme kararına gerek olmaksızın tahliye edileceği belirtilmiştir.

Kiralama dosyasının incelenmesinde kira sözleşmesi eki şartnamenin 12'nci maddesine göre kira süresi 31.12.1999 tarihinde sona eren BELTUR A.Ş.'nin yeni bir ihale yapılmaksızın bu alanı kiralama yoluyla kullanmaya devam ettiği görülmüştür.

2886 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesinde; kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin on yıldan çok olamayacağı, üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedelinin her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edileceği ile belediyeler için kendi özel kanunlarının uygulanacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı 34'üncü maddesinin (g) bendine göre belediye encümeni; taşınmaz mal satımına, trampasına ve

tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar verebilir.

Aynı Kanun'un "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinin (e) bendine göre belediye meclisi; taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar verebilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat açıklamaları doğrultusunda belediye encümeni en fazla 3 (üç) yıllığına, belediye meclisi ise 10 (on) yıllığına taşınmaz kiralaması yapabilmektedir. Ancak fiili durumda mevcut kiracı olan BELTUR- Büyük İstanbul Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme A.Ş. encümen ya da meclis kararı olmadan devir süresi hariç 7 yıldır kiracıdır. Kiracının kira süresi 31.12.1999 tarihinde sona ermesine rağmen kiracılık ilişkisi devam etmiştir.

Belediye Başkanı Oluru ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereği BELTUR A.Ş.'ye devredilen Beşiktaş Yıldız Korusu set altındaki 2 adet wc 2 adet çay bahçesinin devir işlemi sonucundaki kiralama işlemi 31.12.1999 tarihinde son bulmuştur. Bu tarihten sonra herhangi bir ihale yapılmadan BELTUR A.Ş. bu alanları kullanmaya ve işletmeye devam etmiştir. Bu durum gerek 2886 sayılı Kanun'a ve gerekse Borçlar Kanunu'na aykırılık teşkil etmektedir. Devir ve sözleşme süresi sonunda kiracı hakkında 2886 sayılı Kanun ve Borçlar Kanunu'nun tahliye ile ilgili hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

6102 sayılı TTK'nın 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*" hükmü bulunmaktadır. Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket

yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü bulunmaktadır (Mad.365-375; Mad.623-626).

Bu hükümler, tacirin öngörülü, konusunu bilen, hukuki ve fiili durumları kavrayabilen ve akıllı bir şahıs olması gereğini belirtmektedir. Basiretli iş adamı kavramı iyi niyeti de içine almakla birlikte, iyi niyetten de öte tedbirli bir hareketi, vasat bir şahıstan daha fazla özen gösterme gereğini, ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini iyi bilmeyi ve gelecekteki şartları tahmini de ifade etmektedir. Bu durumda tahliye edilmesi gereken ve mevzuata aykırı bir şekilde kullanılmaya devam edilen bu yerde faaliyette bulunulması Ticaret Kanunu'nun yukarıdaki hükümlerine aykırılık teşkil ettiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Yıldız Korusunda bulunan yerler için düzenli olarak rayice uygun kira ödemesi yapılmaktadır. Söz konusu kiralama işlemleri Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış olduğundan uygulamanın düzeltilmesi için Büyükşehir Belediyesine yazı yazılmış olup sonucundan bilgi verilecektir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, Yıldız Korusunda bulunan yerler için düzenli olarak rayice uygun kira ödemesi yapıldığı, kiralama işlemlerinin Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış olduğu ve bu nedenle uygulamanın düzeltilmesi için Büyükşehir Belediyesine yazı yazıldığı ifade edilmektedir.

Bilindiği üzere BELTUR A.Ş.'nin sermayesinin %99'u İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait bulunmaktadır. Dolayısıyla kiralama işlemlerinin büyük pay sahibi olan Büyükşehir Belediyesi tarafından düzeltilmesi yerinde ve doğru bir uygulama olacaktır. Ancak bunun için Şirketin de gerekli girişimlerde bulunarak büyük pay sahibini durumun ciddiyetinden haberdar etmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, bulguda da açıklandığı üzere gerek 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na ve gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'na aykırı durumda olan ve hukuksal olarak sona

ermiş bulunan bir kiralama işlemine dayanılarak adı geçen yerlerde faaliyette bulunulması ticari hayatın gerçekleri ile basiretli bir tacir gibi hareket etme yükümlülüklerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 11: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Kiraya Verilen Feshane Binasının Kira Sözleşme Süresi Sona Ermesine Rağmen Kullanılmaya Devam Edilmesi

Mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olan Eyüp Feshane’de bulunan bina El Sanatları Çarşısı ve Çok Amaçlı Kongre ve Kültür Merkezi olarak kullanılmak üzere Belediye Encümeninin 23.03.1999 tarih ve 345-310 sayılı kararı ile 10 yıl süre ile Oditoryum Uluslararası Kongre ve Yönetim İşletmeciliği San. Tic. A.Ş. adına 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45'inci maddesi gereği açık ihale ile kiralanmış, adı geçenle 14.04.1999 tarihinde 7958 sayılı sözleşme düzenlenmiştir.

Daha sonra 14.07.2005 tarihli Belediye Başkanı Oluru ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 66’ncı maddesi gereği 01.08.2005 tarihinden 24.04.2009 tarihine kadar aylık 31.330,00 TL bedelle BELTUR A.Ş.’ye devredilmiştir.

Sayıştay Genel Kurulu’nun 21.03.1993 tarih ve 4761/1 sayılı Kararı’na göre; Genel ve Katına Bütçeli İdareler, Özel İdare ve Belediyeler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar tarafından, 2886 sayılı Kanun'a göre kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi, uzatılması veya sona erdirilmesi, kira tespiti konularında 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Sözleşme bitiminde yeni kira bedeli tespit edilerek sözleşmelerinin uzatılması mümkün değildir.

2886 sayılı Kanun’un 64’üncü maddesinde; kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin on yıldan çok olamayacağı, üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedelinin her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edileceği ile belediyeler için kendi özel kanunlarının uygulanacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Encümenin görev ve yetkileri” başlıklı 34’üncü maddesinin (g) bendine göre belediye encümeni; taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar verebilir.

Aynı Kanun'un "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinin (e) bendine göre belediye meclisi; taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar verebilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat açıklamaları doğrultusunda belediye encümeni en fazla 3 (üç) yıllığına, belediye meclisi ise 10 (on) yıllığına taşınmaz kiralaması yapabilmektedir. Ancak fiili durumda mevcut kiracı olan BELTUR- Büyük İstanbul Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme A.Ş. encümen ya da meclis kararı olmadan 11 yıldır kiracıdır. Kiracının kira süresi 24.04.2009 tarihinde sona ermesine rağmen kiracılık ilişkisi devam etmiştir.

Belediye Başkanı Oluru ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereği BELTUR A.Ş.'ye devredilen Feshane binasının devir işlemi sonucundaki kiralama işlemi 24.04.2009 tarihinde son bulmuştur. Bu tarihten sonra herhangi bir ihale yapılmadan BELTUR A.Ş. Feshane alanını kullanmaya ve işletmeye devam etmiştir. Bu durum gerek 2886 sayılı Kanun'a ve gerekse Borçlar Kanunu'na aykırılık teşkil etmektedir. Devir ve sözleşme süresi sonunda kiracı hakkında 2886 sayılı Kanun ile Borçlar Kanunu'nun tahliye ile ilgili hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

6102 sayılı TTK'nın 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*" hükmü bulunmaktadır. Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek

yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü bulunmaktadır (Mad.365-375; Mad.623-626).

Bu hükümler, tacirin öngörülü, konusunu bilen, hukuki ve fiili durumları kavrayabilen ve akıllı bir şahıs olması gereğini belirtmektedir. Basiretli iş adamı kavramı iyi niyeti de içine almakla birlikte, iyi niyetten de öte tedbirli bir hareketi, vasat bir şahıstan daha fazla özen gösterme gereğini, ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini iyi bilmeyi ve gelecekteki şartları tahmini de ifade etmektedir. Bu durumda tahliye edilmesi gereken ve mevzuata aykırı bir şekilde kullanılmaya devam edilen bu yerde faaliyette bulunulması Ticaret Kanunu'nun yukarıdaki hükümlerine aykırılık teşkil ettiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Feshane Binasının düzenli olarak rayice uygun kira ödemesi yapılmaktadır. Söz konusu kiralama işlemleri Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış olduğundan uygulamanın düzeltilmesi için Büyükşehir Belediyesine yazı yazılmış olup sonucundan bilgi verilecektir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, Feshane binasına ait düzenli olarak rayice uygun kira ödemesi yapıldığı, kiralama işlemlerinin Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış olduğu ve bu nedenle uygulamanın düzeltilmesi için Büyükşehir Belediyesine yazı yazıldığı ifade edilmektedir.

Bilindiği üzere BELTUR A.Ş.'nin sermayesinin %99'u İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait bulunmaktadır. Dolayısıyla kiralama işlemlerinin büyük pay sahibi olan Büyükşehir Belediyesi tarafından düzeltilmesi yerinde ve doğru bir uygulama olacaktır. Ancak bunun için Şirketin de gerekli girişimlerde bulunarak büyük pay sahibini durumun ciddiyetinden haberdar etmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, bulguda da açıklandığı üzere gerek 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na ve gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'na aykırı durumda olan ve hukuksal olarak sona ermiş bulunan bir kiralama işlemine dayanılarak adı geçen yerlerde faaliyette bulunulması ticari hayatın gerçekleri ile basiretli bir tacir gibi hareket etme yükümlülüklerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 12: BELTUR Tarafından Kiralanan Feshane Alanının Bir Kısımının Üçüncü Kişiyeye Büyükşehir Belediyesinden İzin Alınmadan ve İhalesiz Bir Şekilde Kiraya Verilmesi

Mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olan Eyüp Feshane’de bulunan bina El Sanatları Çarşısı ve Çok Amaçlı Kongre ve Kültür Merkezi olarak kullanılmak üzere Belediye Encümeninin 23.03.1999 tarih ve 345-310 sayılı kararı ile 10 yıl süre ile Oditoryum Uluslararası Kongre ve Yönetim İşletmeciliği San. Tic. A.Ş. adına 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45'inci maddesi gereği açık ihale ile kiralanmış, adı geçenle 14.04.1999 tarihinde 7958 sayılı sözleşme düzenlenmiştir.

Daha sonra 14.07.2005 tarihli Belediye Başkanı Oluru ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereği 01.08.2005 tarihinden 24.04.2009 tarihine kadar aylık 31.330,00 TL bedelle aynı şartlarla BELTUR A.Ş.'ye devredilmiştir.

BELTUR A.Ş.'ye devirle birlikte yapılan işletme sözleşmesi ve ekleri 14.09.2005 tarihinde noterce onaylanmıştır. Bu sözleşme ekinde yer alan Kiralama İhale Genel Şartnamesi'nin 2'inci maddesinde; kiralanan taşınmazın ancak el sanatları çarşısı, kongre ve kültür merkezi olarak kullanılacağı, kullanım amacının değiştirilmesi, kiracının talebinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Emlak İstimlak Daire Başkanlığı tarafından yazılı belge olarak onaylanması şartına bağlı olduğu ifade edilmiştir. Yine Şartname'nin 26'ncı maddesinde kullanım amacının değiştirilmesinin tahliye sebebi olduğu 31'inci maddesinde kiracının kiralanana Belediyenin yazılı muvafakatı olmadan üçüncü kişilere devredemeyeceği, aksine davranışın tahliye sebebi olduğu, 36'ncı maddesinde ise kiracının bu kira şartnamesindeki yükümlülüklerle aykırı davranması halinde kira süresi içinde olmak kaydıyla 2886 sayılı Kanun çerçevesinde sözleşmenin fesh edileceği belirlenmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesine göre; Büyükşehir Belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini

devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

Söz konusu yer 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı madde hükümlerine göre verilmese dahi Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun şirketlere verilen yerlerle ilgili bakış açısını ortaya koymaktadır. Buna göre Büyükşehir Belediyesince şirketlere verilen yerlerin kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi bulunmaktadır.

Yukarıdaki düzenlemelere rağmen BELTUR A.Ş. tarafından 16.11.2005 tarih ve 40 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile Feshane kompleksindeki 19.428 m²'lik alan çocuk oyun alanı (lunapark) olarak kullanılmak üzere aylık 12.500 TL+KDV bedelle Güryapı İnşaat Taah.Turizm San.Tic.A.Ş.'ye 01.08.2005 tarihinde 1 yıllığına kiraya verilmiş ve sıradan bir kira kontratı düzenlenmiştir.

Kiralama ile ilgili fiyatın nasıl belirlendiği hususu ile ilgili herhangi bir bilgi ya da belge düzenlenmediği gibi, kiralama işlemi 2886 sayılı Kanun hükümleri uygulanmadan yapılmıştır.

Kira kontratının Özel Şartlar kısmınının 11'inci maddesinde, BELTUR A.Ş.'nin Büyükşehir Belediyesi ile olan kira kontratı 01.08.2009 tarihinde sona erdiğinde bu kontratın da sona ereceği, BELTUR A.Ş.'nin kiracılığı devam etse dahi bu kontratın süresinin hiçbir şekilde uzatılmayacağı imza altına alınmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları ile yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerindedir. Müdürler, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Bunun yanı sıra müdürler, görevlerini azami özen göstererek

yerine getirmek, şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerini ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü bulunmaktadırlar (Mad.365-375; Mad.623-626).

Yukarıdaki açıklamalar sonucunda, BELTUR A.Ş.' nin feshane kompleksi içindeki bir alanı bir başkasına kiraya vermesi ve bu kiralama işleminin 01.08.2009 tarihinde bitmiş olmasına rağmen hâlâ devam etmesi; 2886 sayılı Kanun'un 66'ncı maddesindeki devir maddesine, BELTUR A.Ş. ile Büyükşehir Belediyesi arasında yapılan kira sözleşmesi ile eki ve şartname hükümlerine aykırılık teşkil ettiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "01.04.2015 Tarihinde 01.08.2005 tarihli sözleşmeye istinaden kiralanan yerin 01.08.2015 tarihine kadar tahliyesi ihtaren bildirilmiştir. 21.08.2015 tarihinde kira sözleşmesinin yenilenmeyeceği ancak mağduriyete mahal vermemek amacı ile tahliye için ek süre verilmiştir. Süreç devam etmektedir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, üçüncü kişiye kiraya verilen yerin tahliyesi için ihtar çekildiği ve ek süre verildiği ifade edilmektedir. Söz konusu alanın kiralama işleminin takibi ile bahsedilen tahliye işlemlerinin yapılıp yapılmadığının incelemesi amacıyla konunun takip eden denetim dönemlerinde izlenmesine devam edilecektir.

BULGU 13: Kiracı Olarak Bulunulan ve Sözleşme Süresi Sona Eren Tarihi Köşklere Faaliyete Devam Edilmesi

Beşiktaş Yıldız Parkı içinde bulunan Malta Köşkü, Çadır Köşkü, Sarıyer Emirgan Parkı içinde bulunan Pembe Köşk, Sarı Köşk, Beykoz Çubuklu Korusunda bulunan Hidiv Kasrı, Yıldız ve Emirgan içindeki açık alanlar ile Yıldız Parkı içindeki pembe ve yeşil seraların işletilmesinin 3 (üç) yıllığına kiralınması 08.08.1996 tarih ve 1853/1083 sayılı Belediye Encümeni kararı ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g pazarlık usulü maddesi ile Hamidiye Kaynak Suları San. ve Tic. AŞ.'ye ihale edilmiştir. Belediye ile Hamidiye A.Ş., 26.09.1996-31.12.1999 tarihleri arasını kapsayan dönem için kira sözleşmesini düzenleyip imza etmişlerdir.

Sonrasında yukarı adı geçen kiralanan taşınmazlar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlık Makamının 02.01.1997 tarih ve 4047 sayılı onayı ile 2886 sayılı Devlet İhale

Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereğince Hamidiye Kaynak Suları San. ve Tic. AŞ.'den BELTUR- Büyük İstanbul Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme AŞ.'ye devredilmiştir. Halen İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile BELTUR- Büyük İstanbul Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme AŞ. arasındaki kiracılık ilişkisi, kira sözleşmeleri üçer yıllık dönemler halinde uzatılarak devam etmektedir.

İlk olarak Şirket pay sahibi olan Büyükşehir Belediyesi açısından bu kiralama işine ait ihalenin, 2886 sayılı Kanun'un 51/g maddesi kapsamında pazarlıkla yapılması mümkün değildir. Zira 51/g maddesi; Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisine izin vermekte ve dolayısıyla belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için – söz konusu hüküm doğrultusunda – pazarlık ihalesi yapılmasına ise imkân vermemektedir.

Her ne kadar, 2886 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesi; belediyelerin alım, satım, yapım, kira, hizmet trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'daki yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmiş ise de, "Devletin özel mülkiyetindeki" ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" ifadelerinden; Belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların değil, bilakis Hazineye ait olan taşınmazların tarif edildiği hususu aşikârdır.

Nitekim Danıştay 13'üncü Dairesinin 21.10.2008 tarih ve E:2007/4476, K: 2008/6874 sayılı Kararında; "Belediyenin mülkiyetindeki taşınmazın, 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin (g) bendi uyarınca, pazarlık usulü ile turizm amaçlı tesis yapılmak ve işletilmek üzere mülkiyetten gayri ayni hak tesis edilmek suretiyle, (daimi ve sürekli üst hakkı kurulmak suretiyle) 30 yıllığına kiralanmasına ilişkin belediye encümeni kararını, belediyelere ait taşınmazların "devletin özel mülkü" ve "devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer" lerden olmadığı, bu nedenle 2886 sayılı Kanun'un 51/g maddesi kapsamında kiralanmasının, trampasının ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi yoluyla devrinin, olanaklı olmadığı gerekçesiyle, iptal eden mahkeme kararının hukuka uygun olduğu" hususu hüküm altına alınmıştır.

2886 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesine göre; kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi on yıldan çok olamayacaktır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun

“Encümenin görev ve yetkileri” başlıklı 34'üncü maddesinin (g) bendine göre belediye encümeni; taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar verebilir.

Mezkûr Kanun'un “Meclisin görev ve yetkileri” başlıklı 18'inci maddesinin (e) bendine göre belediye meclisi; taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar verebilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat açıklamaları doğrultusunda belediye encümeni en fazla 3 (üç) yıllığına, belediye meclisi ise 10 (on) yıllığına taşınmaz kiralaması yapabilmektedir. Ancak fiili durumda mevcut kiracı olan BELTUR- Büyük İstanbul Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme A.Ş. 18 (on sekiz) yıldır kiracıdır. Kiracının kira süresi 31.12.1999 tarihinde sona ermesine rağmen kiracılık ilişkisi devam etmiştir.

Mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi neticesinde, kiralama işine ait ihalenin 2886 sayılı Kanun'un 51/g maddesi kapsamında pazarlıkla yapılması mümkün olmadığı gibi, kira süresi dolan belediyeye ait taşınmazların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak ihale yapılmaksızın tekrar kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya uzatılması şeklinde kiralamaya devam edilmesinin mümkün olmadığı görülmektedir.

Sayıştay Genel Kurulu'nun 21.03.1993 tarih ve 4761/1 sayılı Kararı'na göre; Genel ve Katına Bütçeli İdareler, Özel İdare ve Belediyeler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar tarafından, 2886 sayılı Kanuna göre kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi, uzatılması veya sona erdirilmesi, kira tespiti konularında 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Sözleşme bitiminde yeni kira bedeli tespit edilerek sözleşmelerinin uzatılması mümkün değildir.

Kiralama işini devam ettiren Şirket açısından durum ise; Şirketin kiralama süresi hukuken sona ermiş bulunan bu yerlerde işletme faaliyetlerini sürdürmeye devam etmesi Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu açısından sakıncalar taşımaktadır.

Belediye Başkanı Oluru ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereği BELTUR A.Ş.'ye devredilen köşkların devir işlemi sonucundaki kiralama işlemi

31.12.1999 tarihinde son bulmuştur. Bu tarihten sonra herhangi bir ihale yapılmadan BELTUR A.Ş. köşk alanlarını kullanmaya ve işletmeye devam etmiştir. Bu durum gerek 2886 sayılı Kanuna ve gerekse Borçlar Kanununa aykırılık teşkil etmektedir. Devir ve sözleşme süresi sonunda kiracı hakkında 2886 sayılı Kanunun ile Borçlar Kanunu'nun tahliye ile ilgili hükümlerinin uygulanması mümkündür. Bu durumda Şirket riskli bir durumla karşı karşıya kalacak yaptığı yatırımlar ve gelir beklentisi tehlikeye girecektir.

6102 sayılı TTK'nın 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*" hükmü bulunmaktadır. Tacir devamlı olarak yaptığı işlerle ilgili mevzuatı, ticari hayatın gerekleri ve teamülleri ile ticari örf ve adetler ile ne yapması gerekeceğini tacir olmayan şahıslardan daha iyi bilir ve bilmek zorundadır. Bu sebeplerden dolayı tacirden beklenen ihtimam tacir olmayanlara nazaran olması gerekenin üstünde olacaktır. Bu ihtimam, alacak ve borcunu tayininin yanında özel hukuka göre yapılan kiralama sözleşmelerinde de karşımıza çıkmaktadır. Tacir belirli yatırım yaparken ya da gelir tahmininde bulunurken kâr amacını gütmek ve risk durumunu dikkate almak durumundadır.

Yine 6102 sayılı Kanun'a göre; anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar. Müdürler ve yönetimle görevli kişiler ise görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde, gözetmek ve kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket etmek zorundadırlar.

Ticaret hayatının bir gereği olarak risk oluşturan, hukuka aykırı bir halde bulunan ve geleceğini bilinmeyen her an tahliye olunabilecek alanlarda faaliyette bulunulması ticari hayatın gereklerine uygun olmadığı gibi Şirket zararına da yol açabileceği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Tarihi Köşklere düzenli olarak rayice uygun kira ödemesi yapılmaktadır. Söz konusu kiralama işlemleri Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış olduğundan uygulamanın düzeltilmesi için Büyükşehir Belediyesine yazı yazılmış olup sonucundan bilgi verilecektir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, bulguda belirtilen tarihi köşklerle ilgili düzenli olarak rayice uygun kira ödemesi yapıldığı, kiralama işlemlerinin Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış olduğu ve bu nedenle uygulamanın düzeltilmesi için Büyükşehir Belediyesine yazı yazıldığı ifade edilmektedir.

Bilindiği üzere BELTUR A.Ş.'nin sermayesinin %99'u İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait bulunmaktadır. Dolayısıyla kiralama işlemlerinin büyük pay sahibi olan Büyükşehir Belediyesi tarafından düzeltilmesi yerinde ve doğru bir uygulama olacaktır. Ancak bunun için Şirketin de gerekli girişimlerde bulunarak büyük pay sahibini durumun ciddiyetinden haberdar etmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, bulguda da açıklandığı üzere gerek 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na ve gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'na aykırı durumda olan ve hukuksal olarak sona ermiş bulunan bir kiralama işlemine dayanılarak adı geçen yerlerde faaliyette bulunulması ticari hayatın gerçekleri ile basiretli bir tacir gibi hareket etme yükümlülüklerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 14: Şirketin Ortaklık Yapısının 6762 Sayılı Kanun Döneminden Kalma Alışkanlıkla 5 Kurucudan Oluşması

1956 tarihli 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu anonim şirket kuruluşu için pay sahibi olan en az beş kurucunun bulunmasını şart koşmuştur (Mad. 277). Bu nedenden dolayı eski kanun döneminde kurulan şirketler bu zorunluluğa uymak için bazen çok küçük hisseye sahip ortakları usulen kuruluşu dahil etmek durumunda kalmışlardır.

BELTUR A.Ş.'nin de ortaklık yapısına bakıldığında Şirket sermayesinin %99'unun İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olduğu, diğer kalan % 1'lik kısmın ise KİPTAŞ İstanbul Konut İmar Plan Turizm Ulaşım Sanayi ve Ticaret A.Ş., İSTON İstanbul Beton Elemanları ve Hazır Beton Fabrikaları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Hamidiye Kaynak Suları Sanayi Turizm ve Ticaret A.Ş. ile İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri Ticaret A.Ş.'ye ait olduğu görülmektedir. Bu tabloda da anlaşılacağı üzere, 6762 sayılı eski TTK anonim şirket kuruluşu için 5 kurucu öngörülmüş olmasından dolayı büyük pay sahibi olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi yine kendisinin büyük pay sahibi olduğu diğer şirketlerini BELTUR A.Ş.'nin kuruluşuna ortak etmiştir.

13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilen ve 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ise, anonim şirket kurucuları için asgari bir sayı öngörmemiştir. Bu itibarla, yeni TTK’nın yürürlüğe girmesi ile birlikte, anonim şirket kurabilmek için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı yeterli olmaktadır. Yani, anonim şirketlerin, bir kişi (gerçek veya tüzel) tarafından kurulması da mümkün hale gelmiştir. Ancak, şirketin tek kişi tarafından kurulması halinde, pay sahibinin adının, yerleşim yerinin ve vatandaşlığının da şirket ile birlikte tescil ve ilan edilmesi gerekecektir (Mad. 338).

6102 sayılı TTK’nın 18’inci maddesinin ikinci fıkrasında; “*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.*” hükmü bulunmaktadır. Buna göre basiretli bir tüccar gibi hareket etme durumunda olan Şirketin pay sahipliği durumunun günün koşullarına uygun hale getirilmesi konusunda gerekli çalışmaları yapması kendisinden beklenen bir davranıştır.

Sonuç olarak 6102 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte BELTUR A.Ş.'nin ortaklık yapısının gözden geçirilerek yeni duruma uygun hale getirilmemesinin yönetim kurulu üye sayısını ve bunun için katlanılan maliyeti azaltmayarak Şirketin mali durumunu olumsuz yönde etkilediği gibi pay sahiplerinin hakları dolayısıyla bürokrasiyi de artıran bir unsur olarak verimli yönetim ilkelerine aykırılık teşkil ettiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "6102 Sayılı Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte Kanuna uyum için Ekim 2012 tarihinde Ana Sözleşme değişikliği yapılmış olup raporda bahsi geçen konu müzakere edilmiştir. Konuyla ilgili süreç devam etmektedir."denilmektedir.

Sonuç olarak, kamu idaresi cevabında, belirtilen hususla ilgili konunun müzakere edildiğini ve sürecin devam ettiğini belirtilmektedir.

Bulguda da belirtildiği üzere; BELTUR A.Ş.’nin de ortaklık yapısına bakıldığında Şirket sermayesinin %99 unun İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olduğu, diğer kalan % 1’lik kısmın ise KIPTAŞ İstanbul Konut İmar Plan Turizm Ulaşım Sanayi ve Ticaret A.Ş., İSTON İstanbul Beton Elemanları ve Hazır Beton Fabrikaları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Hamidiye Kaynak Suları Sanayi Turizm ve Ticaret A.Ş. ile İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri

Ticaret A.Ş.'ye ait olduğu görülmektedir. Bu tablodan da anlaşılacağı üzere 6762 sayılı eski TTK anonim şirket kuruluşu için 5 kurucu öngörülmüş olmasından dolayı büyük pay sahibi olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi, yine kendisinin büyük pay sahibi olduğu diğer şirketlerini BELTUR A.Ş.'nin kuruluşuna ortak etmek zorunda kalmıştır.

14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ise, anonim şirket kurucuları için asgari bir sayı öngörmemiştir. Bu itibarla, yeni TTK'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte, anonim şirket kurabilmek için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı yeterli olmaktadır. Yani, anonim şirketlerin, bir kişi (gerçek veya tüzel) tarafından kurulması da mümkün hale gelmiştir.

6102 sayılı TTK'nın 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir." hükmü bulunmaktadır. Buna göre basiretli bir tüccar gibi hareket etme durumunda olan Şirketin pay sahipliği durumunun günün koşullarına uygun hale getirilmesi konusunda gerekli çalışmaları yapması kendisinden beklenen bir davranıştır.

Sonuç olarak 6102 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte BELTUR A.Ş.'nin ortaklık yapısının gözden geçirilerek yeni duruma uygun hale getirilmesinin yönetim kurulu üye sayısını ve bunun için katlanılan maliyeti azaltarak Şirketin mali durumunu olumlu yönde etkileyeceği gibi pay sahiplerinin hakları dolayısıyla bürokrasiyi de azaltan bir unsur olarak verimli yönetim ilkelerine uygun düşeceği değerlendirilmektedir.

7. EKLER**Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları**

BELTUR Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi 31.12.2015 tarihli Bilançosu

AKTİF VARLIKLAR	(TL)	PASİF VARLIKLAR	(TL)
	CARİ DÖNEM		CARİ DÖNEM
DÖNEN VARLIKLAR	15.583.942,65	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	18.710.977,32
A)HAZIR DEĞERLER	5.974.217,66	A)MALİ BORÇLAR	0
Kasa	327.992,49	B)TİCARİ BORÇLAR	13.445.142,53
Alınan Çekler	0	Satıcılar	13.403.388,13
Bankalar	5.319.462,07	Alınan Depozito ve Tem.	41.754,40
Verilen Çekler ve Öd.Em.	0	Diğer Ticari Borçlar	0
Diğer Hazır Değerler	326.763,10	C)DİĞER BORÇLAR	97.075,87
B)MENKUL KIYMETLER	0	D)ALINAN AVANSLAR	251.270,55
C)TİCARİ ALACAKLAR	3.739.415,35	Alınan Sipariş Avansları	251.270,55
Alıcılar	3.442.531,84	E)YILLARA YAY.İNŞ.VE ON.HAKED.	0
Alacak Senetleri	296.883,51	F)ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜM.	2.972.547,31
Verilen Dep.veTeminatlar	0	Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.414.433,81
Şüpheli Ticari Alacaklar	196.089,83	Ödenecek Sosyal Güv.Kesin.	1.537.075,42
Şüpheli Ticari Alacaklar K.(-)	-196.089,83	Ödenecek Diğer Yüküm	21.038,08
D)DİĞER ALACAKLAR	2.244.196,22	G)BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0
Diğer Çeşitli Alacaklar	2.244.196,22	Dönem Kârı Vergi ve Diğ.Yasal Yük.Karş.	847.185,20
E)STOKLAR	2.866.573,52	Dönem Kârının Peşin Öden. Vergi ve Diğ.Yük.(-)	-847.185,20
İlk Madde ve Malzeme	2.790.702,79	Maliyet Gider Karşılığı	0
Ticari Mallar	73.662,47	H) GELECEK AYLARA AİT GEL. VE GİD.TAH.	1.944.941,06
Diğer Stoklar	64	Gelecek Aylara Ait Gelirler	1.395.047,00
Verilen Sipariş Avansları	2.144,26	Gider Tahakkukları	549.894,06
F)YILLARA YAY.İNŞ.VE ON.MAL	0	I) DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAK.	0
G)GELECEK AY.AİT GİD.VE GELİR.TAH	0	Hesaplanan Kdv	0

Gelecek Aylara Ait Giderler	0	Sayım ve Tesellüm Fazlaları	0
Gelir Tahakkukları	0	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	2.000.000,00
H)DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	759.539,90	A) MALİ BORÇLAR	0
Devreden KDV	0	B) TİCARİ BORÇLAR	0
İndirilecek KDV	0	C) DİĞER BORÇLAR	0
Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	637.589,90	D) ALINAN AVANSLAR	0
İş Avansları	121.950,00	E) BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0
Maaş Avansları	0	F) GELECEK YILLARA AİT GEL. VE GİD. TAH.	2.000.000,00
Sayım ve Tesellüm Noksanları	0	Gelecek Yıllara Ait Gelirler	2.000.000,00
Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	0	Gider Tahakkukları	0
DURAN VARLIKLAR	15.014.051,90	G) DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYN.	0
A)TİCARİ ALACAKLAR	199.925,94	ÖZ KAYNAKLAR	9.887.017,23
Verilen Depozito ve Teminatlar	199.925,94	A) ÖDENMİŞ SERMAYE	11.000.000,00
B)DİĞER ALACAKLAR	0	Sermaye	11.000.000,00
C)MALİ DURAN VARLIKLAR	37.244,00	Ödenmiş Sermaye	0
Bağlı Menkul Kıymetler	37.244,00	B) SERMAYE YEDEKLERİ	21.413,20
Bağlı Ortaklıklar	0	İştirakler Yen.Değ.Artışları	21.413,20
D)MADDİ DURAN VARLIKLAR	9.177.999,58	C) KAR YEDEKLERİ	0
Demirbaşlar	18.356.080,58	Yasal Yedekler	0
Birikmiş Amortismanlar (-)	-9.178.081,00	D) GEÇMİŞ YILLAR KÂRLARI	0
E) MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	5.433.386,69	E) GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	-4.380.385,47
Haklar	1.953.299,88	DÖNEM NET KARI / ZARARI	3.245.989,50
Özel Maliyetler	10.328.581,76	Dönem Kârı veya Zararı	3.245.989,50
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	664.627,26		
Birikmiş Amortismanlar (-)	-7.513.122,21		
F)ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR	0		
G)GELECEK YIL.AİT.GİD.VE GELİR TAH.	165.495,69		
Gelecek Yıllara Ait Giderler	165.495,69		
Gelir Tahakkukları	0		
H)DİĞER DURAN VARLIKLAR	0		
AKTİF TOPLAMI	30.597.994,55	PASİF TOPLAMI	30.597.994,55

BELTUR Büyük İstanbul Eğitim Turizm Ve Sağlık Yatırımları İşletme Ve Ticaret Anonim Şirketi**01/01/2015 - 31/12/2015 Dönemine Ait Gelir Tablosu (TL)**

	Cari Dönem	Önceki Dönem
A- BRÜT SATIŞLAR	165.424.578,73	141.646.477,14
YURT İÇİ SATIŞLAR	165.424.578,73	141.646.477,14
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	512.699,80	910.052,39
SATIŞ İADELERİ (-)	17.110,18	418.816,53
SATIŞ İSKONTOLARI (-)	495.589,62	491.235,86
C-NET SATIŞLAR	164.911.878,93	140.736.424,75
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	151.352.108,55	133.512.650,14
SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ (-)	135.297,89	128.743,81
SATILAN HİZMET MALİYETİ (-)	151.216.810,66	133.383.906,33
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	13.559.770,38	7.223.774,61
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	12.672.140,79	8.663.207,24
GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)	12.672.140,79	8.663.207,24
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	887.629,59	1.439.432,63
F- DİĞER FAALİYET. OLAĞ. GELİR VE KARLAR	4.939.759,04	1.866.802,41
İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ	0,00	0,00
BAĞLI ORT.TEMETTÜ GELİRİ	0,00	0,00
DİĞER FAAL. OLAĞAN GELİR VE KARLAR	0,00	
KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR	14.505,00	78.947,80
KAMBİYO KÂRLARI	0,00	163,32
DİĞER OLAĞAN GELİR VE KÂRLARI	4.925.254,04	1.787.691,29
G- DİĞER FAALİYET. OLAĞ. GİDER VE ZARARLAR(-)	107.990,00	11.641,21
KARŞILIK GİDERLERİ (-)	107.990,00	8.994,97
KAMBİYO ZARARLARI (-)	0,00	2.646,24
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	52.113,64	37.578,06
KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)	52.113,64	37.578,06
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	5.667.284,99	378.150,51
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	383.080,77	341.836,51
MALİYET KARŞILIKLARI	0,00	0,00
DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	383.080,77	341.836,51
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	1.957.191,04	20.474,28
ÖNCEKİ DÖNEM GİDER VE ZARARLARI (-)	1.813.137,47	0,00
DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	144.053,57	20.474,28
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	4.093.174,70	699.512,74

K- DÖNEM KARI VERGİ VE D.YASAL YÜK.KARŞ.(-)	847.185,20	188.263,19
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	3.245.989,50	511.249,55

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<http://www.sayistay.gov.tr>